

Çernobilin 35, Fukuşima'nın 10. yılında
Türkiye ve Dünyada Nükleer Enerji
Nükleer Karşıtı Platform



Çernobil'den kalan bir kare

Bu rapor, nükleer enerji konusunda 2019 ve 2020 yıllarındaki Türkiye ile dünyadaki gelişmelerden kamuoyunun doğru bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla **Nükleer Karşıtı Platform** tarafından hazırlandı.

Nisan 2021

NKP

**Nükleer
Karşıtı
Platform**

no nuclear **nükleere hayır** keine nukleare нет ядерного no nuclear nüvə xeyr non nucléaire
nào nuclear nüvə xeyr **nükleere hayır** **nükleere hayır** não nuclear **nükleere hayır** **nükleere hayır**
没有核 δεν πυρηνικά 더 핵 없음 não nuclear **nükleere hayır** 全<核> non nucléaire 没有核 non nucléaire **nükleere hayır**
نیورنکال **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır**
non nucléaire **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır** **nükleere hayır**

<http://portal.nukleerkarsitiplatform.org/>
facebook.com/nukleerkarsitiplatform
[@NKPistanbul](https://twitter.com/NKPistanbul), [@NKPMersinn](https://twitter.com/NKPMersinn), [@SinopNkp](https://twitter.com/SinopNkp)

1. BÖLÜM

DÜNYADA NÜKLEER ENERJİ

Nükleer endüstri sözcüleri aksini söylese de dünyada nükleer enerjinin önemi ve üstlendiği rol giderek azalıyor. Nükleer santrallerin dünyada elektrik enerjisi üretiminde payı 1996'da yüzde 17,6'dı. Bugün bu oran yüzde 10,3'e gerilemiştir.

Dünyada nükleer enerji			
Yıl	Reaktör Sayısı	Elektrik üretiminde payı (%)	Kurulu Güç (GW)
1996	437	17,6	345
2010	441	12,8	375
2015	441	10,6	382
2020	443 (414)*	10,3	394

* Japonya başta olmak üzere uzun süredir çalışmayan santralleri düşünce geriye kalan gerçek rakam.
World Nuclear Industry Status Report, UAEA / (Tablo: Özgür Gürbüz - EKOSFER)

Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun (*International Atomic Energy Agency- IAEA*), 2020 Raporuna göre ise, 31 Aralık 2019 tarihi itibariyle dünyada 6 yeni reaktör şebekeye bağlandı (Çin 2 adet, Rusya 1 adet Güney Kore 1 adet), 13 reaktör kalıcı olarak kapatıldı, 5 reaktörün inşaatına başlandı (Çin 2 adet, İran 1 adet, Rusya 1 adet, İngiltere 1 adet), 54 reaktör ise inşaat halinde.

2019 yılında kalıcı olarak kapatılan reaktör sayısı, devreye alınandan daha fazla oldu. 2019 yılında da nükleer reaktörler düşüştü.

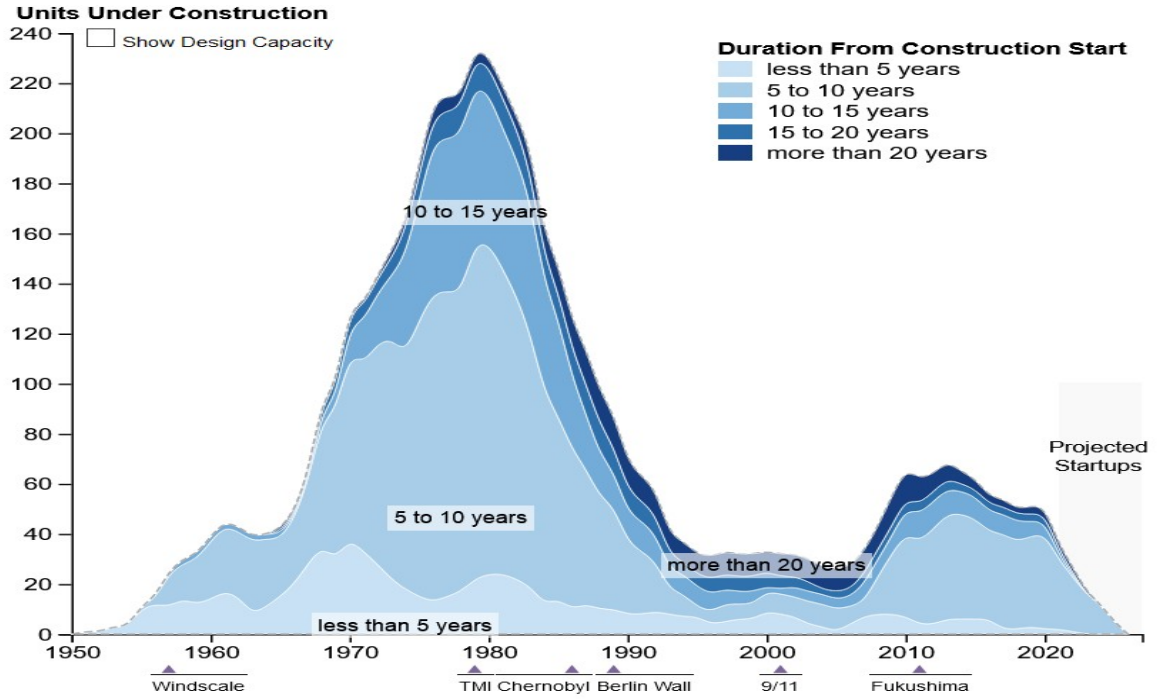
Nükleer santrallerin bir yandan elektrik üretimindeki payları düşerken diğer yandan yaşları da artıyor ve kullanım süreleri giderek azalıyor. Çünkü nükleer santrallerin kullanım süreleri teknolojilerine bağlı olarak 40 ila 60 yıllla sınırlı.

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın (UAEA) aşağıdaki verilerinden görebileceğiniz gibi :

Mevcut çalışabilir reaktörlerin 177'sinin yaşı 30 ila 40 arasında,
109'unun yaşı tasarım ömrü olan 40 ila 50 arasında,
14'ünün yaşı da 50'den fazla.

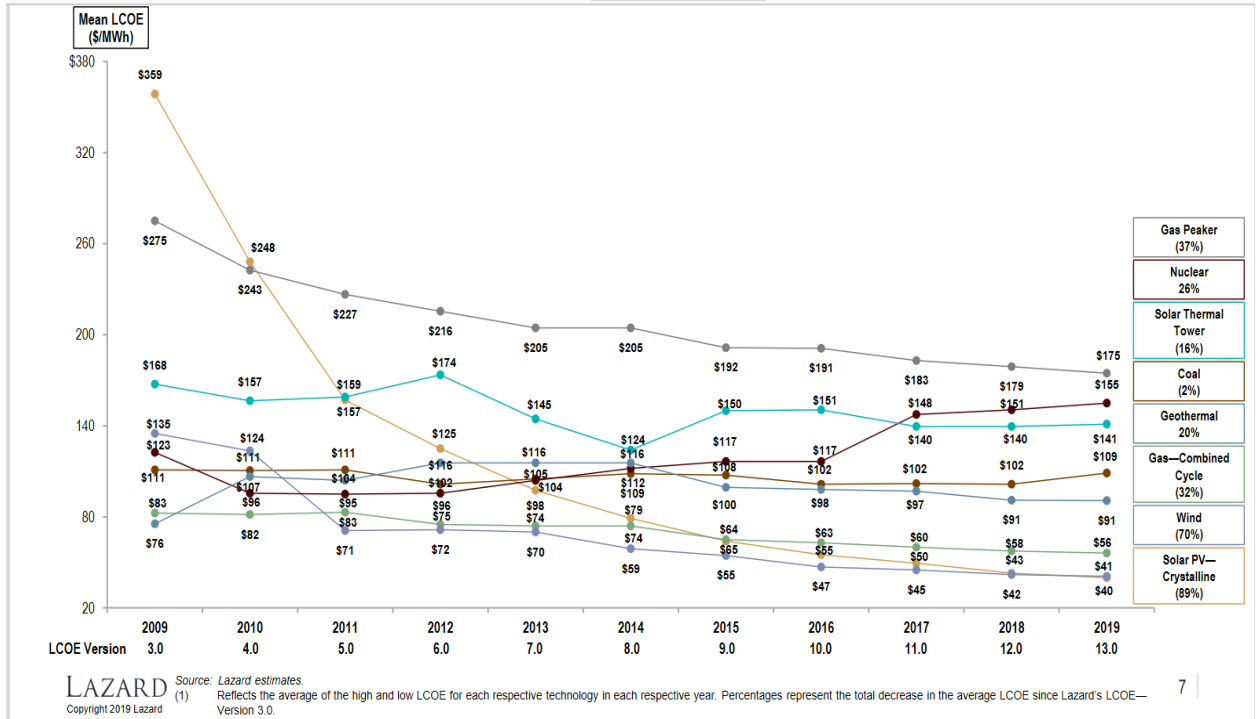
10 yıl sonra 100 civarında reaktörün kapanacağını söylemek yanıltıcı olmaz.

Reactors Under Construction — Year by Year



IAEA, World Nuclear Industry Status Report

Nükleer Enerji Türkiye’de Ucuz mu?



2019’da da yenilenebilir enerjiden elektrik üretim maliyetleri düşerken, nükleer enerjiden elektrik üretiminin maliyeti arttı. Kristal silisyum güneş panellerinde MWh birim üretim maliyeti

40 ABD Doları'na düşerken nükleer santraldan elektrik üretiminin maliyeti MWh başına 15,35 ABD Doları'na yükseldi.

	Fiyat [kWs başı TL-kuruş (\$ sent)]*	Alım garantisi süresi (yerli)	Alım garantisi süresi (ithal)	Yerli katkı (TL-kuruş- kWs)	Üst sınır (\$-sent-kWs)
Hidroelektrik	40 (4,6)	5 yıl	10 yıl	8	6,40
Rüzgar	32 (3,7)	5 yıl	10 yıl	8	5,10
Güneş	32 (3,7)	5 yıl	10 yıl	8	5,10
Jeotermal	54 (6,29)	5 yıl	10 yıl	8	8,6
Biyokütle	32-50-54 (3,7-6,29)	5 yıl	10 yıl	8	5-8,6
Nükleer	12,35 \$ sent	-	15 yıl	-	15,35 \$ sent

* Kur hesabında 22 Nisan 2021 tarihli piyasa fiyatlarından yola çıkılmıştır. (Tablo: Özgür Gürbüz- EKOSFER)
(1 Temmuz 2021'den itibaren Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına YEKDEM kapsamında ödenecek fiyatlar esas alınmıştır.)

NÜKLEER SANTRALLAR YAŞAMIMIZI KİRLETMEYE VE TEHDİT ETMEYE DEVAM EDİYOR

Çernobil: 2019-2020'de de Dünyamızı Kirletmeye Devam Etti

1986 yılında, yapılan bir test esnasında gerçekleşen Çernobil nükleer kazası yaşamı hala tehdit ediyor. Çernobil Nükleer Santrali'nin işleyen son reaktörü 15 Aralık 2000 tarihinde kapatıldı. Nükleer facianın yaşandığı reaktörün enkazı, radyoaktif sızıntıyı engellemek için 2016 yılında dev bir çelik kalkanla örtüldü.

35 yıl önceki bu facianın yaraları tam olarak sarılamamışken, 4 Nisan 2020 tarihinde Çernobil bölgesinde çıkan orman yangını ile yeni bir felaketin eşiğine gelindi, günler sonra kontrol altına alınan yangın sonrasında bölgede radyasyon seviyesinde 16 kat artış ölçüldü. Alınan onca önleme rağmen insanlığın olası bir yangın ya da küçük bir hata ile ne kadar vahim sonuçlarla karşı karşıya kalacağı bir kez daha su üstüne çıktı.

Fukuşima: Suyuyla, Toprağıyla Hala Kirli

2011 yılında, 9 büyüklüğündeki depremden sonra oluşan tsunaminin yol açtığı nükleer felaket hala kontrol altına alınamadı. Kazadan sonra defalarca yüksek dozda radyasyona maruz kalarak kirlenen soğutma suyu defalarca okyanusa karıştı. 2021 yılında da santral sahasında tanklarda biriktirilen 1 milyon 200 bin ton radyasyon bulaşmış suyun okyanusa bırakılması planlanıyor.

Balıkçılığa zarar vereceği ve okyanusu kirleteceği gerekçesiyle *tritium* içeren suyun okyanusa boşaltmasına hem Japonya'daki sivil toplum kuruluşları hem de diğer ülkeler tepkili.

Fukuşima nükleer kazasından sonra 28 milyar doları bulan, kirlenen toprakları temizleme çalışmalarına rağmen Radyasyondan Arındırma Özel Bölgesi'nin yüzde 85'inin hâlâ kirli olduğu raporlarda yer alıyor. (<https://www.greenpeace.org/turkey/basin-bultenleri/nukleer-felaketin-10-yilinda-fukusima-hala-kirli/>) Nükleer felaketin gerçekleşmesinden 9 ay sonra santralin işletmecisi olan Tokyo Electric Power Company (TEPCO) santral enkazının sökülmesinin 30-40 yıl alacağını belirtmiş, Japon halkına 2041 ve 2051 yılları arasında sahanın eski haline döneceği söylenmişti. Buna karşılık nükleer santral enkazının kaldırılmasının daha uzun süre büyük sorunlarla ve belirsizlikle karşı karşıya kalacağı görülüyor.

Ostravets Nükleer Santralında Bir Ayda İki kere Problem

Belarus'ta 4 Kasım 2020 tarihinde işletmeye alınış olan, Akkuyu NGS ile aynı tip VVER 1200 reaktöre sahip, Ostravets Nükleer Santrali'nin birinci reaktörü önce elektrik iletim hatlarında oluşan bir problem nedeniyle sonra soğutma suyu sisteminde meydana gelen arıza nedeniyle çalışmaya başladığı ilk ay iki kez devreden çıkarıldı. Soğutma suyu arızası Litvanya'yı alarma geçirdi. Litvanya tepki olarak Belarus'tan elektrik ithalatını durdururken, başkentte, halka valilik tarafından evlerden çıkmamaya hazırlıklı olunacak şekilde gıda stoklaması söylendi. Belarus'ta ise devletin kendi yurttaşları için herhangi bir önlem almaması ve acil durum çağrısı yapmaması nükleer santraller söz konusuysa devletlerin istikrarı korumak için halk sağlığını yok saymasının diğer bir örneği oldu.

Natanz Nükleer Tesisi'nde Yangın ve Arıza

İran'ın İsfahan kentindeki Natanz Nükleer Tesisi'nde Temmuz 2020'de de bir yangın çıkmış ve bunun İsrail saldırısı olduğu yönünde iddialar ortaya atılmıştı. Nisan 2021'de de elektrik dağıtım ağında bir kaza meydana geldiğini bildirdi. Yetkililer tarafından kimsenin yaralanmadığı ve herhangi bir kirliliğinin oluşmadığı belirtilerek, olayın nedenine ilişkin incelemelerin devam ettiği ifade edildi.

Covid 19 Olimpiyat Oyunları'nı 2021'e erteledi

Japonya'nın "Fukuşima'da radyasyon yoktur" iddiasının teyidi için gerçekleştirmekte ısrarcı olduğu 2020 Olimpiyat Oyunları Covid-19 nedeniyle 2021 yılına ertelenmişti. Japonya'da 47 eyaleti gezecek meşale turu, 25 Mart 2021'de nükleer felaketin yaşandığı Fukuşima eyaletinden başladı, kısa süre sonra Covid-19 salgını nedeniyle 13-14 Nisan'daki Osaka gezisinin gerçekleştirilemeyeceği açıklandı. Japonya, Olimpiyatların yapılması için hala ısrarlı, nükleer kirliliği aklama girişimi küresel salgın tanımıyor.

NÜKLEER SİLAHLARIN YASAKLANMASI ANTLAŞMASI YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Yürürlüğe girmesi için 50 ülkenin onayı gereken Nükleer Silahların Yasaklanması Antlaşması'na son olarak Honduras onay verdi. Nükleer silahları yasaklayan ilk uluslararası anlaşma 22 Ocak 2021'de yürürlüğe girdi.

Nükleer silahların tüm dünyada imha edilmesi ve yenilerinin yasaklanmasını amaçlayan Nükleer Silahların Yasaklanması Antlaşması (TPNW), 7 Temmuz 2017'de 193 üyeli BM Genel Kurulu'nda 122 ülkenin onayıyla kabul edilmişti. 20 Eylül 2017'de imzaya açılan anlaşmaya şimdiye kadar 84 ülke imza atarken, anlaşmayı imzalayan ülkelerden 50'si, hiçbir koşulda

nükleer silah veya diğer nükleer patlayıcı cihazları geliştirmeme, test etmeme, üretmeme, edinmeme ya da stoklamama taahhüdü verdi. Nükleer silah sahibi 9 ülke; ABD, Rusya, Birleşik Krallık, Çin, Fransa, Hindistan, Pakistan, Kuzey Kore ve İsrail ise anlaşmayı imzalamadı. BM Güvenlik Konseyi'nin Çin, Fransa, Rusya, Birleşik Krallık ve ABD'den oluşan 5 daimi üyesi, ortaklaşa yaptıkları açıklamada anlaşmayı desteklemeyeceklerini, imzalamayacaklarını veya onaylamayacaklarını belirtti.

Azerbaycan da Metsamor Nükleer Santrali`ni Hedef Gösterdi

Ermenistan ordusunun, 12 Temmuz 2020 tarihinde Tovuz Bölgesi`nde Azerbaycan mevzilerini top atışına tutması, Azerbaycan ordusunun karşılık vermesi üzerine iki ülke arasında çıkan çatışmaların giderek şiddetini artırması ve Ermenistan`ın Azerbaycan`daki Mingeçevir Barajı`nı vurma tehdidinin ardından, Azerbaycan da Metsamor Nükleer Santrali`ni hedef gösterdi. Nükleer kazaların ve nükleer atıkların çevresel güvenlik açısından büyük riskler barındırdığı kadar ulusal güvenlik açısından da ülkeleri tehditlere açık hale getirdiği bir kere daha görüldü.

NÜKLEER SANTRALLAR VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Son yıllarda dünya kamuoyunun gündeminde olan iklim değişikliğine, atmosferde artan sera gazlarının neden olduğu düşünülmektedir. Karbondioksit, su buharı, metan gibi bazı gazların, güneşten gelen radyasyonun bir yandan dış uzaya yansımını önleyerek ve diğer yandan da bu radyasyondaki ısıyı soğurarak yerkürenin fazlaca ısınmasına yol açtığı ileri sürülmektedir.

İklim değişikliği ve karbondioksit emisyonu tartışmalarını fırsat bilen nükleer lobi, nükleer santralleri, iklimi değiştiren sera gazlarını çıkarmayan, “Sıfır karbon” ve “Nükleer enerji, küresel ısınma için olmazsa olmaz enerji çeşidi” argümanlarıyla pazarlamaya hazırlanıyor. Yeni nesil nükleer santraller elektrik üretirken daha düşük oranda sera gazları çıkarıyor olabilir fakat reaktörlerin inşaatı, işletilmesi, uranyumun çıkarılması, zenginleştirilmesi, yakıt çubuklarının üretilmesi, taşınması, soğutulması, atıkların taşınması, vb. birçok süreçte sera gazlarının çıkmasına neden olduğu biliniyor. Atıkların bertarafı ve nükleer santrallerin sökümü konusunda henüz çok fazla deneyim bulunmamaktadır, ileride bu süreçler de sera gazı salınımına neden olacaktır. Nükleer santrallerin karbon emisyonu; kurulumundan sökümüne kadar bütün süreçleri kapsayacak şekilde hesaplanırsa, yenilenebilir enerji kaynaklarına göre çok yüksek olduğu görülecektir.

Table 8

Lifecycle estimates for electricity generators

Technology	Capacity/configuration/fuel	Estimate (gCO₂e/kWh)
Wind	2.5 MW, offshore	9
Hydroelectric	3.1 MW, reservoir	10
Wind	1.5 MW, onshore	10
Biogas	Anaerobic digestion	11
Hydroelectric	300 kW, run-of-river	13
Solar Thermal	80 MW, parabolic trough	13
Biomass	Forest wood Co-combustion with hard coal	14

Biomass	Forest wood steam turbine	22
Biomass	Short rotation forestry Co-combustion with hard coal	23
Biomass	FOREST WOOD reciprocating engine	27
Biomass	Waste wood steam turbine	31
Solar PV	Polycrystalline silicone	32
Biomass	Short rotation forestry steam turbine	35
Geothermal	80 MW, hot dry rock	38
Biomass	Short rotation forestry reciprocating engine	41
Nuclear	Various reactor types	66
Natural gas	Various combined cycle turbines	443
Fuel cell	Hydrogen from gas reforming	664
Diesel	Various generator and turbine types	778
Heavy oil	Various generator and turbine types	778
Coal	Various generator types with scrubbing	960
Coal	Various generator types without scrubbing	1050

Benjamin K. Sovacool'un "*Valuing the greenhouse gas emissions from nuclear power: A critical survey*" çalışmasından hazırlanan yukarıdaki tabloda, nükleer santrallarda üretilen her 1kWh elektrik enerjisi için 66 gram karbondioksit eşdeğeri emisyonun atmosfere bırakıldığı görülmektedir. Bu değer, tablodan da görüleceği gibi bütün yenilenebilir enerji kaynaklarına göre çok yüksektir, bizim de karşı olduğumuz, kömür ve petrol türevli yakıtlardan enerji üretimine göre ise düşüktür. Sadece kömür ve petrol türevli yakıtlardan daha az karbondioksit emisyonu olması nükleeri temiz enerji yapmaz, karbondioksit emisyonu çok daha az olan yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini öne çıkarır.

Nükleer santralların karbon emisyonunun öngörülenden yüksek olduğu yatırımcı şirketlerin de dikkatini çekmiştir. Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's Yatırımcı Hizmetleri, 09.08.2020 yaptığı açıklamada, ABD'deki nükleer santral operatörleri için iklim değişikliğiyle ilişkili kredi risklerinin önümüzdeki 10 ila 20 yıl içinde artacağını belirterek, iklim değişikliğinin yakıt işleme, enerji ve buhar üretimi, bakım, güvenlik sistemleri ve atık işleme gibi nükleer santral operasyonlarının her yönünü etkileyebileceğini söyledi.

İklim Değişikliği ve Su

Nükleer reaktörlerin güvenli çalışması için, çekirdek ısısının belli bir seviyenin üzerine çıkmaması gerekiyor. Bu nedenle de reaktörlerin operasyon sırasında soğutulması ve bu sıcaklığın sabit tutulabilmesi için, çok miktarda soğuk suya ihtiyaç duyuluyor. Buna karşılık giderek artan hava sıcaklıklarıyla suların ısınması ve kuraklık, pek çok nükleer santralin işletilmesinde endişe kaynağı olmaktadır.

2003'de kavurucu yaz sıcaklarında Amerika'da, İspanya'da artan su sıcaklıkları nükleer santrali çalışamaz hale getirmişti. Fransa'da, su yetersizliği nedeniyle 17 reaktör ya kapatıldı ya da düşük kapasiteyle çalıştırıldı. Temmuz 2019'da da Fransa; aşırı hava sıcaklıkları nedeniyle reaktörleri soğutan nehir suyunun ısınması sonucu iki nükleer reaktörünü durdurmak zorunda kaldı.

Küresel ısınma şiddetini artırdıkça, nükleer enerji tercih edilmeyen bir teknoloji haline gelecek. Çünkü dünya üzerinde kimse, azalan su kaynaklarını, su oburu nükleer santrallerle paylaşmak istemeyecektir.

Kısaca, 2019-2020 yılında da Fukuşima ve Çernobil doğal yaşama zarar vermeye devam etmiştir. Nükleer santraller küresel ısınma için çözüm değil sorunun kendisidir. “İklim krizine çare” yalanlarına kanmamak gerekir. Covid-19 gibi küresel bir salgın bile nükleer aklama çalışmalarına engel olamamıştır. Küresel ısınma ile birlikte artan su sıcaklığına bağlı olarak nükleer reaktörlerin çalıştırılmadığına, nükleer santrallerin savaş ortamında hedef gösterildiğine tanık olduk. Bu iki yılda yaşananlar ve tanık olunanlar bile nükleer santral ve silahlardan arındırılmış bir dünya talebi için yeterlidir.

2. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE NÜKLEER ENERJİ

Halk küresel salgının getirdiği ekonomik problemlerle savaşırken, sağlığı ve geçimi arasında sıkışmış halde yaşam mücadelesi verirken, iktidar, bir yandan çılgın projelerini fütursuzca savunurken diğer yandan Mersin- Akkuyu’ya, Sinop – İnceburun’a ve Kırklareli – İğneada’ya nükleer santral kurma inadına 2019 ve 2020 yıllarında da devam etti.

Elektrik ihtiyacının, çevreye ve yaşama zarar vermeyen üretim yöntemleri yerine yaşamı ve doğayı tehdit ettiği kesinleşmiş olan nükleer santrallardan karşılanması bir zorunluluk değil politik bir tercihtir.

Nükleer enerjinin tercih edilmesini savunanların sıraladığı avantajların veya gerekliliklerin gerçekliği bulunmamaktadır. Bu bilimsel temelden yoksun gerekçelerin hala hükümet yetkilileri tarafından dile getirilmesi, kimi üniversite bilim insanlarının hazırladığı makalelerde ve haberlerde yer alması anlaşılır bir durum değildir.

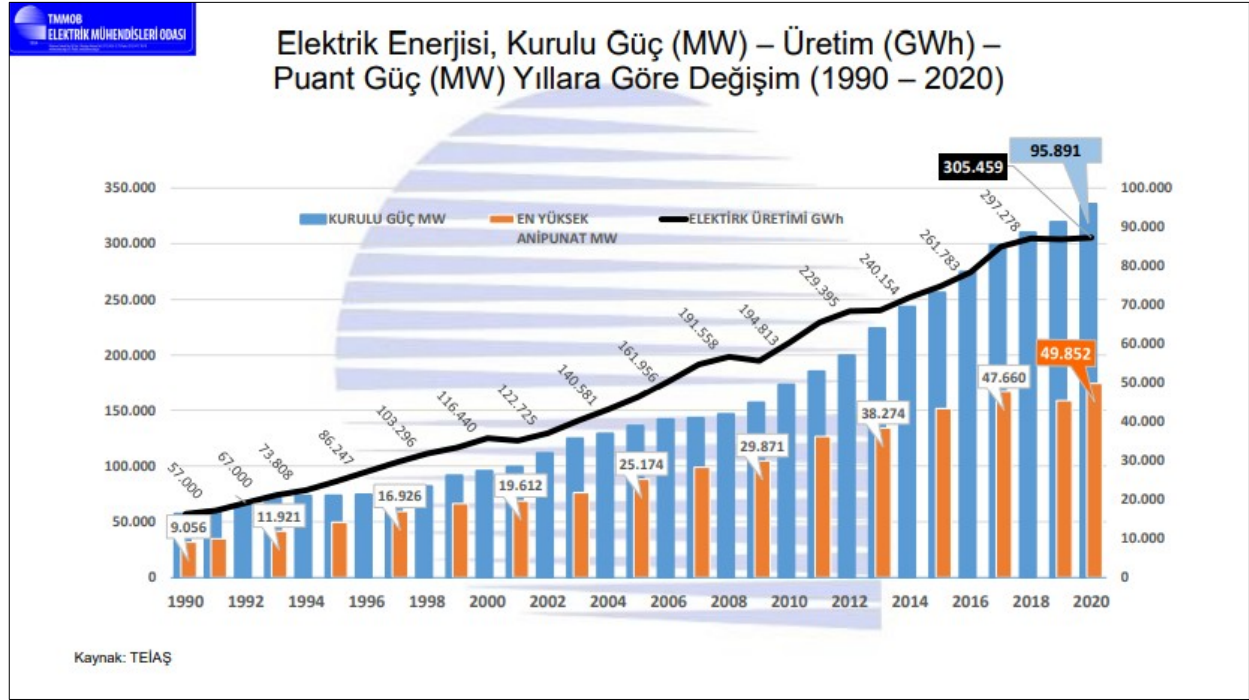
Elektrik İhtiyacımız çok hızlı artıyor mu? Kaynak ihtiyacımız var mı?

Ülkemizde nükleer santral sevdası başladığı yıllarda gerekçi talep tahminleri yapılmamış, % 6 - % 8 talep artış oranlarına (bakınız Elektrik Kapasite Projeksiyonu 2007-2016) göre elektrik talebinde büyük artışlar olacağı yanılgısı ile “nükleer santral kurmazsak karanlıkta kalırız” denilmiştir. Fakat yıllar içinde talepler tahminlerin altında gerçekleşmiş ve talep tahmin oranları aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi daha gerçekçi olan %3 - %5 oranlarına çekilmiş, nükleer sevdalıların tezleri boşa çıkmış, fakat nükleer santral sevdasından vazgeçilmemiştir.

Çizelge 4 : Talep Tahmini Referans (Baz) Talep

YIL	PUANT TALEP		ENERJİ TALEBİ	
	MW	Artış (%)	GWh	Artış (%)
2019	48.621	5,3	315.182	5,0
2020	50.846	4,6	329.603	4,6
2021	53.129	4,5	344.407	4,5
2022	55.472	4,4	359.593	4,4
2023	57.976	4,5	375.821	4,5
2024	60.488	4,3	392.105	4,3
2025	62.776	3,8	406.939	3,8
2026	65.061	3,6	421.754	3,6
2027	67.357	3,5	436.632	3,5
2028	69.686	3,5	451.729	3,5

TEİAŞ tarafından yayınlanan aşağıdaki grafikte görüleceği gibi ülkemizde kaynak sorunu bulunmaktadır. 2020 yılında kurulu gücümüz 95.891MW iken, en fazla elektrik tükettiğimiz an (puant güç) 49.852MW'lık kaynak kullanılmıştır. **Yani en fazla enerji tükettiğimiz anda kaynaklarımızın ancak % 52'sini, yaklaşık yarısını kullanabildiğimiz görülmektedir.**



Şu anda ihtiyacımızdan fazla kurulu kapasitemiz bulunmaktadır. Yapılmakta olan ve yapılması planlanan projelerle elektrik üretim kapasitemiz bize 10-15 yıl yetecek durumdadır.

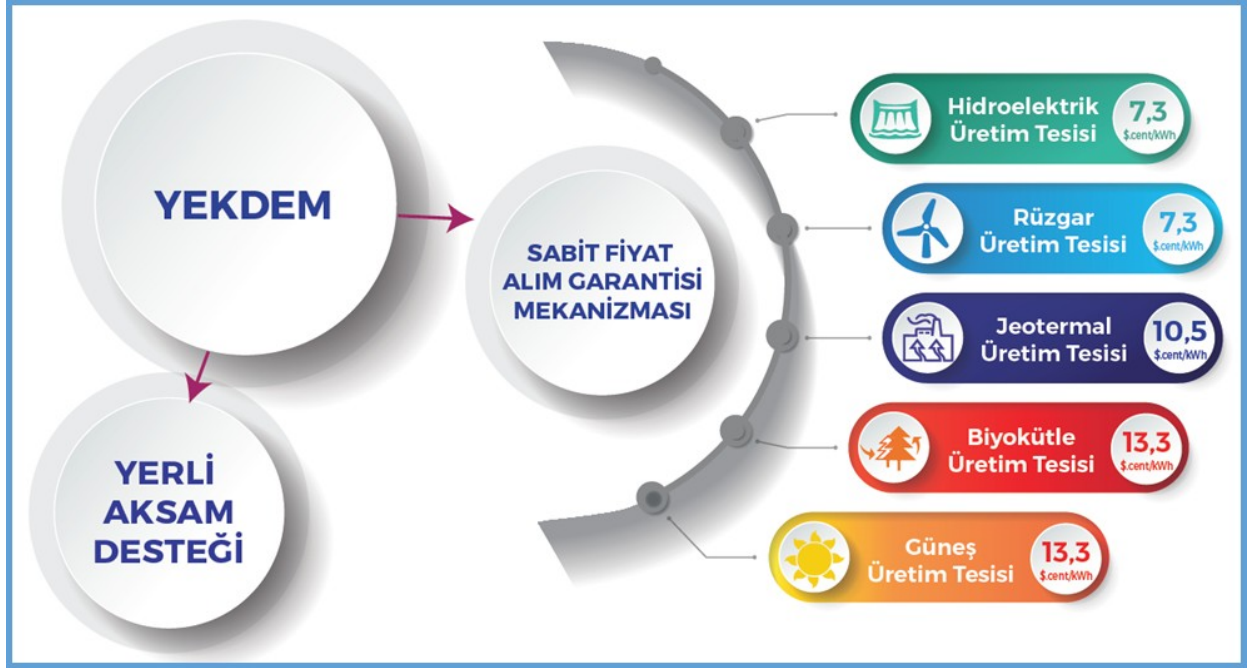
Akkuyu Nükleer Santrali kurulu gücü 4.800MW'dır 2023'de planlanan kapasitelerin devre alınmış olması durumunda ülkemizin toplam kurulu gücü (91.267 MW+123.257 MW) 214.524MW'e olacaktır. Akkuyu NGS'nin kurulu gücü, nükleer hariç kapasitenin % 2'si kadardır, bu kadar küçük bir kapasite için alınacak riskler çok büyüktür ve gerek yoktur.

Yukarıda birkaç açıdan değinildiği biçimde enerji üretiminde planlama yetersizdir, gerçekçi talep tahminleri yapılmamakta, ihtiyaç fazlası kapasite yaratılmaktadır. Üretim, iletim ve tüketim planları birbiriyle koordineli değildir. Süreçler açık ve şeffaf değildir. Bu plansızlık, enerji yönetimindeki yanlış uygulamalar ve bilimsellikten uzak enerji politikaları elektrik arz güvenliğini tehlikeye düşürmektedir ve bizleri Akkuyu Nükleer Santrali gibi bir belayla karşı karşıya bırakmaktadır.

YENİLENEBİLİR ENERJİ

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun yürürlüğe girdiği 18.05.2005 tarihinden sonra işletmeye girmiş ve son değişikliğe göre 2020 yılı sonuna kadar işletmeye giren:

- Hidrolik ve rüzgâr kaynakları için 7,3 sent/kWh,
 - Jeotermal kaynağı için 10,5 sent/kWh,
 - Güneş ve Biyokütle kaynakları için 13,3 sent/kWh
- satın alma fiyatı belirlenmiştir.



Kanun ile tanımlanan teşviklerden yararlanma süresi 10 yıl ile sınırlandırılmıştır. Yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminin desteklenmesi için, YEKDEM (Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması) kapsamında, piyasa fiyatının oldukça üstünde bedellerle alım garantisi verilmiştir. (Akkuyu Nükleer Santrali'nden 12,35 sent/kWh olarak alınması taahhüt edilmişti.)

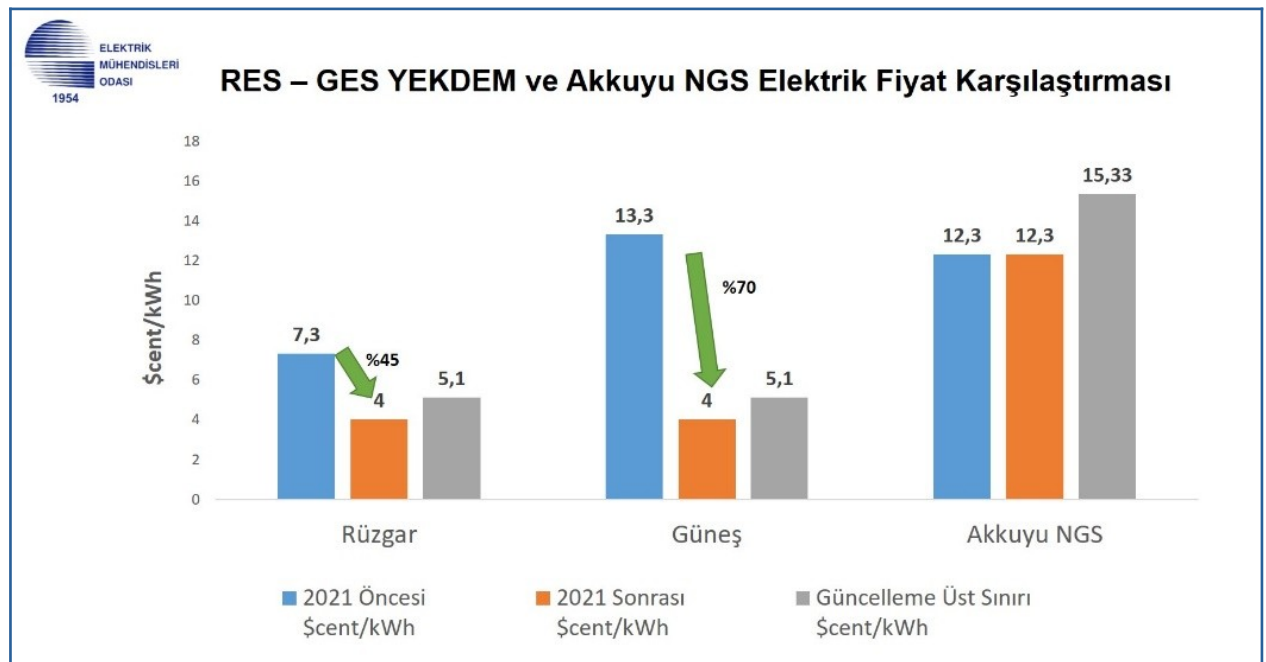
Resmi Gazete`de 30 Ocak 2021 tarihinde yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararına göre; 1 Temmuz 2021 ile 31 Aralık 2025 arasında işletmeye girecek tesislere 3`er aylık dönemlerde ÜFE-TÜFE oranları ve döviz kurlarındaki değişimler dikkate alınarak yapılacak güncellemelere göre Türk Lirası üzerinden yapılacak ödemeler, kilovatsaat başına:

- Hidroelektrik 40 kuruş,
- Güneş ve rüzgar 32 kuruş,
- Jeotermal 54 kuruş,
- Biyokütle kaynakları 32-54 kuruş arası olarak belirlenmiştir.

Nükleer Macera Uğruna GES ve RES Yatırımları Engelleniyor mu?

Bu değerlendirmeler ışığında akıllara 2023 yılında ilk ünitesinin servise gireceği iddia edilen Akkuyu Nükleer Santralı gelmektedir. Bilindiği üzere 12 Mayıs 2010 tarihinde Türkiye ile Rusya Hükümetleri arasında Ankara'da imzalanan ve 15 Temmuz 2010 tarih ve 6007 sayılı Kanunla onaylanan Akkuyu Nükleer Santral anlaşması gereği santralin ilk 2 ünitesinin üreteceği elektriğin yüzde 70'ine 15 yıl boyunca 12.35 cent/kWh verilmesi kabul edilmiştir. YEKDEM ödemelerinde yarıya yakın indirimler yapılarak TL'ye dönülürken, 10 yıl önce yapılan bir anlaşma ile bütün teknolojik gelişmeleri ve ekonomik gerçekleri görmezden gelerek, Akkuyu Nükleer Santralına halen piyasanın 3 katı maliyetle dolar cinsinden 15 yıl süreli alım garantisi verilmesi kabul edilemez bir durumdur.

EMO'nun güncel döviz kuru üzerinden yaptığı hesaplamaya göre eski ve yeni YEKDEM karşılaştırma tablosu şöyledir: (22 Nisan 2021 tarihi itibarıyla; 1\$= 8 TL olarak kabul edilmiştir)



Nükleer santralin üreteceği elektriğe mevcut elektrik kurulu gücümüzle bile ihtiyaç yokken belirlenen YEKDEM fiyatları akıllara, nükleer kapasiteye yer açmak için GES ve RES yatırımlarının önü kesilmek mi isteniyor sorusunu getirmektedir.

YEKDEM'in hedefi küçük kapasiteli ama verimli, ulaşılması zor sahalarda ve yatırım için ekonomik olmayan kaynakların elektrik üretime kazandırılması olarak belirlenmişti. Piyasa fiyatının üzerinde dolar bazlı alım garantisi verilmesi ve destek verilen projelerin YEKDEM hedefine uygun olup olmadığına bakılmaması, sermayenin iştahını kabartmış, teknik açıdan uygun olmayan, denetimsiz ve plansız yatırımlar, Karadeniz bölgesindeki HES'ler ve tarım arazilerine kurulan RES'ler gibi ülkemizin kanayan yarası olmuştur.

Ülkemizdeki yanlış politikalar ve uygulamaların sonucu olarak yenilenebilir enerji için toplumsal kabul sağlanamamış hatta yenilenebilir enerji ile toplum karşı karşıya getirilmiştir. Sermayenin kar etmesi için değil, toplum yararına politikalar ve projeler hayata geçirilerek, proje aşamasından işletilmesine kadar bütün karar verme süreçlerine halkın katılımı sağlanarak, net ve şeffaf süreçler işletilerek, halkın katılacağı ve paydaşı olacağı projeler üretilerek, bireylerin

sadece tüketici olarak değil üretici ve paydaş olarak yer alabileceği uygulamaların önü açılarak toplum tarafından kabul gören ve yaşamı tehdit ve yok etmeyen yenilenebilir enerji projeleri hayata geçirilebilir.

Yenilenebilir enerji, çevreye ve yaşama diğer enerji üretim biçimlerinden çok daha az zarar verir. Doğayı ve yaşamı katleden yenilenebilir enerji değil, para hırsı ile yapılan yatırımlar ve bunları destekleyen, halkı dışarıda bırakan politikalarıdır.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, ülkemizde,

- Bina sektöründe % 30,
- Sanayi sektöründe % 20

olmak üzere önemli düzeyde enerji tasarruf potansiyeli olduğunu belirtiyor.

2007’de çıkarılan Enerji Verimliliği Kanununun hedefi, 2020 yılına kadar enerji yoğunluğunu **%15** düşürmekti, geçen 11 yılda enerji yoğunluğu düşürülemedi. Hükümet nükleer santral kurmakta gösterdiği inadı enerji verimliliği hedeflerinin tutturulmasında göstermedi.

20/2/2012’de çıkarılan Enerji Verimliliği Strateji Belgesi ile 2023 yılında Türkiye’nin GSYİH başına tüketilen enerji miktarının (enerji yoğunluğunun) 2011 yılı değerine göre en az **% 20** azaltılması hedeflenmektedir.

2 Ocak 2018 tarihinde yayımlanan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı (2017-2023)’nında 2023 yılında Türkiye’nin birincil enerji tüketiminin **%14** azaltılması hedeflenmektedir.

Üst üste yayımlanan mevzuatlarda farklı hedefler konulmuş, eylemlerin hayata geçirilmesinde kalıcı ve sonuç getiren adımlar atılamamıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından Kasım 2019’da; Toplam bedeli 97.897.378 TL olan 208 projeden yılda 61.446 TEP enerji kazancı yapıldığı bilgisi paylaşıldı. Enerji Verimliliği Kanununun çıktığı 2007 tarihinden 2019’a geçen 12 yıl için 208 proje çok yetersizdir.

Ülkemizde enerji verimliliği alanında yapılan çalışmalar, kanunda, strateji raporunda ve eylem planlarında belirtilen hedefleri gerçekleştirmekten uzaktır. Türkiye Enerji Verimliliği Gelişim Raporu, Strateji Belgesi’nin yayınlanmasından 6 yıl sonra yayınlanabilmiştir. İzleme yetersizdir, istikrarlı ve kararlı kurumsal girişimler yapılamamış, teşvik mekanizmaları doğru işletilememiş, farkındalık yaratılmamış, toplum tarafından görünür projeler hayata geçirilememiştir.

Hedefleri gerçekleştirebilmek için eylem planlarının uygulanmasına, izlenmesine ve istikrara ihtiyaç vardır. Ülkemizi yönetenlerin nükleer santral kurmak konusunda gösterdikleri inadı **% 20-30** tasarruf potansiyele sahip enerji verimliliği hedeflerinin gerçekleştirilmesinde görmek mümkün değildir.

Nükleer santral kurulumu için harcanacak paranın enerjinin verimli kullanımının artırılması için kullanılması durumunda uzun yıllar, daha büyük kapasitede enerji kaynağına ihtiyaç kalmayacaktır.

Ülkemizdeki enerji politikaları tüketimi ve karı artırma hedeflidir. Bu politikalar terkedilerek tasarruf odaklı politikalara öncelik verilmeli, sanayi ve binalarda enerjinin verimli kullanılması için projeler ve cihazların verimliliği ile değiştirilmesi desteklenmeli, elektrik tüketimini azaltan yaz/kış saati uygulamasına geri dönülmelidir.

NÜKLEER DÜZENLEME KURULU (NDK)

Bakanlar Kurulunca yayınlanan 02.07.2018 tarih ve 702 sayılı KHK ile Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) kuruldu. 05.02.2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2019/40 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Kurulun Başkan ve üyeleri atanarak, 25.04.2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 1012 sayılı 24.04.2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Nükleer Düzenleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği yayımlandı.

Üst yönetimi kurulduktan 8 ay sonra atanan, kadroları 10 ay sonra yayımlanan teşkilat yönetmeliğine göre belirlenen, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) ile diğer Bakanlıklardan kaydırılan elemanlarla ve eksik şekilde oluşturulan NDK’nin örgütlenmesini tamamlamasına, görevlendirilen kadroların, Kurumun görev, yetki ve işlevleri konularında yeterli hizmet içi eğitimden geçmelerine imkân tanınmadı. Yapımı, NDK kurulmadan başlamış olan ve hızla süren Akkuyu NGS Projesinin; mühendislik, malzeme ve ekipman seçimi, lojistik, saha hazırlığı, inşaat vb. kapsamlı çalışmalarını denetleme görevi NDK’ya verildi.

TAEK’i, NDK’yi destekleyici, tamamlayıcı, bütünleyici bir misyon dışına, yeni bir kulvara yönelen bu gelişme ve düzenlemeler, NDK’nin nükleer enerji ile ilgili düzenleme ve denetim çalışmalarında başat bir rol ve görev üstlendiğini göstermektedir.

TMMOB Akkuyu NGS İzleme Komitesi; Akkuyu NGS projesine başından itibaren yönelttiği bütün eleştiri ve itirazlarını saklı tutarak, toplumdaki bütün karşı çıkışlara rağmen projenin inşaatının hızla başlatıldığı ve sürdürüldüğünü gözönüne alarak, Anayasa’da tanımlanan kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu kimliği ve sorumluluğu ile bu çok kritik projenin ilgili kamu kuruluşu olan NDK tarafından denetlenmesi konusunu değerlendirdi. İzleme Komitesi, NDK’nin görev ve işlevlerini tam olarak yerine getirebilmesi için gereken organizasyon ve yapım çalışmalarında dikkat edilmesi gereken kritik bazı noktalarla ilgili saptama ve soruların NDK’ye bildirilmesi ve NDK’den gelecek görüşlerle ilgili olarak kamuoyunun bilgilendirilmesi gerektiği sonucuna vardı. Komisyonun soruları TMMOB tarafından, 20.4.2020 tarih ve 636 sayılı yazıyla NDK’ye bildirildi, kamu ve toplum yararı için soruların yanıtlanması ve böylece Birliğin yanı sıra kamuoyunun da bilgilendirilmesi talep edildi.

TAEK, BOREN, NATEM Kapatıldı, TENMAK Kuruldu

28.03.2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye Atom Enerjisi Kurumu(TAEK), Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (NATEN) aniden kapatıldı.

Kapatılan kurumların görev ve yetkileri yeni kurulan Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu’na (TENMAK) devredilirken, faaliyet alanı içine; enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlerin birbirleriyle ilişkili uygulama ve kullanım alanları dahil edildi.

Nükleer, nadir toprak elementleri ve Bor'a dayalı faaliyet alanları birbirlerinden farklı araştırma alanlarıdır, araştırma çıktılarının değerlendirileceği farklı sektörler bulunmaktadır, mevcut kurumların kapatılarak tek çatı altında toplanması doğru değildir.

Bu kararname; ülkemizde kamu örgütlenmesinin plansız ve hedefsiz bir biçimde yapılandığını, ülkenin günübirlik politikalar ve kararlarla yönetildiğini bir kez daha göstermektedir. Alınan yanlış kararlar ile köklü kurumlar, asırlık birikimler ve deneyimler yok edildi. Kamu kuruluşları kamusal hizmet anlayışından uzaklaştırılarak ihaleci birimler haline getirildi.

Ülkemizin Ulusal Nükleer Enerji Strateji Belgesi ve Eylem Planı yoktur, TAEK'in aniden kapatılması vb. uygulamalar, böyle bir niyet, kurgu, istek ve irade olmadığına da işaret etmektedir.

Nükleer teknolojinin barışçı amaçlarla kullanımıyla ilgili temel yasal düzenlemeler yetersiz olduğu gibi, ikincil mevzuatta da ciddi birçok eksiklik vardır. Durum buyken, Akkuyu NGS'nin inşaat, montaj ve devreye alma çalışmalarının hızlandırılması, 2023'te birinci ünite devreye alınarak test üretimine başlanması, yeni yatırımcı ortaklarla Sinop NGS'nin inşaatına başlanması, üçüncü NGS hazırlıklarının sonuçlandırılması vb. mesnetsiz hedeflerden söz etmek, ülke ve toplum yararını yok saymaktan başka bir şey değildir.

Anayasa Mahkemesi (AYM) 9 Mart 2021 tarihinde, 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin tümünün Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar verdi. AYM, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyon faaliyetlerine ilişkin konular ile bu alanda yetkili bir kurum kurulmasının, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı kapsamında olmadığı dolayısıyla dava konusu KHK kurallarının KHK çıkarma yetkisi amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemeyeceğini vurguladı.

Nükleer enerji gibi milyonda bir risk analizlerinin bile defalarca akademik düzeyde bilimsel yöntemlerle değerlendirmesi gereken bir konu, ciddiyetten uzak ve emir komuta anlayışı içerisinde yürütülemez.

3- TÜRKİYE NKP YÜRÜTME KURULU ETKİNLİKLERİ

13 Ekim 2019

Bünyesinde birçok meslek odası, sendika ve gönüllü kuruluşun yer aldığı Nükleer Karşıtı Platform (NKP) Mersin’de “NKP Mersin Buluşması” adı altında bir etkinlik gerçekleştirdi. Dünyada ve Türkiye’de nükleer santral ve nükleer silahlara yönelik mücadeleyi artırmak amacıyla düzenlenen bu etkinlikte; Mersin-Akkuyu, Sinop-İnceburun ve Kırklareli-İğneda’da kurulması planlanan nükleer santrallar ve nükleer silahlanma yarışına karşı muhalefetin güçlendirilmesi hedeflendi.

22 Eylül 2020

Sinop NGS’ye ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca ÇED olumlu kararı verilmesine yönelik NKP Bileşenleri tarafından açılması planlanan iptal davası hazırlık çalışmaları konusunda, Ayancık’ta, Sinop NKP toplantısı düzenlendi. Toplantıya, EMO Yönetim Kurulu üyeleri de katılarak dava sürecine ilişkin görüş alışverişinde bulunuldu.

3 Ekim 2020

Sinop Nükleer Güç Santrali ÇED rapora karşı açılan davanın ardından NKP Eşgüdüm Toplantısı, Sinop Belediyesi toplantı salonunda düzenlendi. Geniş katılımı gerçekleştiren toplantıda, dava sürecine ve önümüzdeki dönem yapılacak çalışmalara yönelik yol haritası oluşturuldu. Eşgüdüm toplantısının ardından NKP Bileşenleri, Sinop İnceburun’da kurulması planlanan santral sahasında incelemelerde bulunarak, santral alanında şu ana kadar yapılan hazırlık çalışmalarını yerinde incelediler.

31 Ekim 2020

Enerji alanında düzenlemeler içeren TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu’nda kabul edilen, Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne karşı NKP Bileşenleri, Ekoloji Birliği Bileşenleri ile aralarında Samsun Çevre Platformu’nun (SAMÇEP) da bulunduğu çok sayıda çevre örgütü, dernek, sendika temsilcisi ve aktivistler tarafından buldukları illerde eş zamanlı kitlesel basın açıklamaları düzenlendi.

13 Ocak 2021

NKP Yürütme Kurulu adına “Tehlike Çanları Çalıyor! Akkuyu Nükleer Santral İnşaatı Alarm Veriyor” başlığı altında basın açıklaması yapıldı.

10 Mart 2021

NKP Yürütme Kurulu Sözcüsü tarafından Gain TV’de Duygu Demirağ İle Canlı adlı programa konuk olarak katılım sağlandı. Ülkemizde kurulması planlanan nükleer enerji santrallarına ilişkin değerlendirmelerin paylaşıldığı programda, Akkuyu Nükleer Santralının üçüncü ünitesi için gerçekleştirilecek temel atma töreninin hemen öncesinde, 9 Mart 2021 tarihinde Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümünün Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmesine dikkat çekildi. Akkuyu’da inşaat aşamasında olan santralın teknik ve hukuki açıdan gayri meşru olduğu vurgulandı.

MERSİN – AKKUYU

Mersin'in Büyükeceli mahallesinde her biri 1200 MW gücünde dört reaktörden (ünite) oluşan 4800 MW gücünde nükleer santral inşaatı sürüyor. Güneş enerjisi dünya genelinde zirveye tırmanırken, yılda 300 gün güneş alan Mersin'de Akkuyu Nükleer Güç Santralının inşaatına 2019 ve 2020 yıllarında da devam edildi.

Küresel düzeyde nükleer santrallardan vazgeçmeye başlanmışken, ülkemizde, Akkuyu Nükleer Santralında 1. Ünitenin 3 Nisan 2018 tarihinde, 2. Ünitenin 8 Nisan 2020'de 3. Ünitenin 10 Mart 2021'de temeli atıldı. Santralin ilk ünitesinin 2023'te tamamlanarak üretime geçmesi planlanırken, diğer ünitelerin birer yıl arayla devreye sokularak 2026 itibarıyla tam kapasite çalışmaya başlaması planlanıyor.

Akkuyu Nükleer AŞ Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı "*Türk ortaklarımızın isteklerinin yerine getirilmesi yönünde gayret göstererek projemiz için 2023 yılı hedef olarak belirlendi. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılında Akkuyu 1 nolu ünitenin yapımının tamamlanması hedeflenmektedir*" dedi.

Ülkemizde belli açılış tarihlerine yetiştirilmek için alımla yapılan yollar, tüneller çökmekte, sinyalizasyon sistemi olmadan sefer yapmaya başlayan hızlı tren kazalarında canlar yitirilmekteyken, Cumhuriyetin 100. Yılına yetiştirilmek istenen nükleer reaktörün, büyük bir faciaya yol açmayacağından emin olmak mümkün müdür?

Ekonomik Faturası Ne?

Resmi Gazete'de 6 Ekim 2010 yayınlanan sözleşmede "*Akkuyu Nükleer Santrali'nin 1. ve 2. ünitelerinde üretilecek elektriğin % 70'ine, 3. ve 4. ünitelerinde üretilecek elektriğin % 30'una satın alma garantisi vermiştir, satın alma garantisi verilen miktardaki elektriğin her bir kilovatsaatini **12,35 dolar sent** fiyatla alacaktır. Ayrıca TETAŞ ile Proje Şirketi arasında mutabaka edilen tarife kademelerinde, elektrik fiyatlarındaki artış, Akkuyu projesinin geri ödemesinin sağlanması amacıyla fiyat **15,33 dolar sent kWh** tavan fiyatına kadar proje şirketi tarafından belirlenir*" denilmektedir.

Buradan alım garantisi verilen miktar dışında elektrik alımı durumunda fiyatın 15,33 dolar sent/kWh'e kadar çıkabileceğini anlıyoruz. Elektrik piyasasında ortalama satış fiyatının **4 dolar sent/kWh** civarında olduğu düşünüldüğünde zaten zor durumdaki Türkiye ekonomisine ve bu faturayı ödeyecek halkın cebine, yıllar boyunca nasıl bir pranga vurulacağı daha açık görülecektir.

Söküm Maliyeti?

Yine sözleşmede; "*Proje Şirketi, Elektrik Satın Alma Anlaşması (ESA) çerçevesinde TETAŞ tarafından alınan elektrik için kullanılmış yakıt ve radyoaktif yakıt yönetimi hesabına **0.15 ABD senti/kWh** ve işletmeden çıkarma hesabı için **0.15 ABD senti/kWh** tutarında ayrı bir ödeme yapar. ESA dışında satılan elektrik için Proje Şirketi yürürlükteki Türk kanunları ve düzenlemeleri uyarınca gerekli ödemeleri ilgili fonlara yapacaktır*" ve "*Proje Şirketi, NGS'nin sökümlü ve atık yönetiminden sorumludur. Bu çerçevede, Proje Şirketi yürürlükteki Türk kanun ve düzenlemeleri ile öngörülen ilgili fonlara gerekli ödemeleri yapacaktır*" denilmektedir.

Santralin 60 yıl çalışacağı ifade edilmektedir. Santralin 60 yıl hiç durmadan çalıştığını düşünsek bile –ki bu teknik olarak imkansız– işletmeden çıkarma fonunda birikecek miktar (1200MW x 4 ünite x 365 gün x 24 saat x 60 yıl x 0,15 dolar cent/kwh) = 3,784 milyar dolar olacak, bu bedel ile bırakın santralin, bir reaktörün bile sökülmesi mümkün değildir. Türkiye altından kalkamayacağı büyük bir yük altına girmektedir.

ÇED nihai raporunda, “İşletmeden çıkarma maliyetlerinin ön hesaplarına yaygın bir yaklaşım olarak, bunlar proje inşaat maliyetlerinin 10-15% aralığında alınır. Bu nedenle, Akkuyu NGS'nin işletmeden çıkarma maliyetleri 20 milyar ABD doları sermaye maliyetine dayalı olarak 2-3 milyar ABD doları olarak değerlendirilmektedir” denilmektedir. Fakat uzmanlar tarafından, reaktörlerin söküm masraflarının kurulum masraflarının yüzde 50'sinden fazla olduğu söylemlerine karşın kimi zaman bu maliyetin kurulum masrafının 3 ila 5 katına çıkabildiği görülmektedir. Bazı ülkeler bu yüksek maliyetler yüzünden söküm işlemlerini gerçekleştirememektedirler.

Yine ÇED Raporunda “Bu güvenli kapanma adım **süresinin artması** yüksek radyoaktivite taşıyan ekipman ve malzemenin bertarafı ve söküm işlemlerinin maliyetlerini ciddi miktarda azalttığını hesaba katmak önemli bir husustur. Bu aşamanın süresinin ne kadar uzun tutulacağı - 30 ila 100 yıl arasında olabilir- detaylı fizibilite çalışmaları ve optimizasyon hesapları ile belirlenir” denilmektedir. Buradan Akkuyu Nükleer Santrali'nin devreden çıkarıldıktan sonra sökülmeden 100 yıla yakın bekletileceği anlaşılıyor.

Nükleer Atıklar?

Nükleer çağın başlangıcından 70 yıldan daha uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen bugüne kadar hiçbir ülke nükleer atıkların nihai depolanması konusuna toplum tarafından kabul gören kalıcı bir çözüm getirmeyi başaramadı. Nükleer reaktörlerden çıkan tüm atıklar, başlangıçtan bugüne kadar geçici depolarda bekletilmekte. Akkuyu'dan çıkacak atıkların 10 yıl süreyle reaktör yanındaki havuzlarda bekletileceği daha sonra yeniden işlemeye tabii tutulmak için Rusya'ya gönderileceği beyan edilmektedir. Bu atıkların Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçişi büyük bir risk taşımakta ve mevcut durumda bu geçiş olası risksiz olarak mümkün gözükmemektedir.

Nükleer atık sadece kullanılmış nükleer yakıt çubukları değildir. Düşük/orta/yüksek seviyelerde olmak üzere; nükleer santrallerde kullanılan işçi tulumları, eldivenler, santralde kullanılan ekipman ve malzemeler, vs. nükleer atıktır. Sadece kullanılmış yakıt çubuklarının belki Rusya'ya götürüleceğinden bahsediliyor, diğer atıkların ne olacağı belirtilmiyor, bu kategorideki atıkların ülkemizde kalacağı ise kimi yetkililer tarafından ifade ediliyor.

Yine ÇED Raporunda “Kullanılmış yakıt, NGS ünitelerinin reaktör korunak binası içindeki yakıt havuzunda bozunma ısısının taşımaya uygun değerlere düşmesi için gereken zaman kadar süren bir depolama süresinin ardından, sahada ara depolama için SFS 'ye (Kullanılmış Yakıt Deposu) **ya da Rusya'daki depoya taşınacaktır**” denilmekte. Buradan da kullanılmış yakıt çubuklarının yıllarca ülkemize kalacağı, belki de Rusya'ya hiç taşınmayacağı ihtimal dahilinde görülüyor.

ÇED Raporundaki, yukarıda bahsedilenler gibi yüzlerce belirsiz konu ve eksiklik bulunmasına, sahte imzalara, halkın katılımının sağlanmamış olmasına, açılan iptal davaları, temyiz süreçlerine rağmen, 01.12.2014 tarihinde **ÇED Olumlu Kararı** verilmiştir.

İkincil nükleer atıkların depolanması ve bertarafı ile ilgili TAEK in bir Yönetmeliği bulunuyor ama bu tür atıkların geçici/kalıcı depolanması ve bertarafı ile ilgili ÇŞB'nin (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) herhangi bir çalışması yok. Bu konuda hem yetki karmaşası hem de duruma hazırlıksız yakalananın verdiği iş bilmezlik ortada Nükleer Santralin nasıl yapılacağı, etrafındaki yerleşimlerin konumu, atıkların durumu ve geçici depolanması gibi noktalarda hala cevaplanmamış sorular bulunuyor.

Atık konusunda çok göz önünde olmayan ama çalışırken vereceği zararın en büyük kısmı ise soğutma suyu muhtevası ve deşarjıdır. 4.8GW lık bir güç santralının atık ısını ortamdan uzaklaştırmak için günlük kullanılacak deniz suyu miktarı 28 milyon metreküp. Bu su denizden pompalar ile çekilerek içindeki tek hücreli fito ve zoo planktonların eşanjör borularında kışır (katman) oluşturmaması için Sodyum Hipoklorit ile yok edilmesi gerekmektedir. Bu işlem için günde 28.000 kg toz klor kullanılması gerekiyor. Çekilen deniz suyu klorlandıktan sonra soğutma eşanjörlerinin etrafından geçirilerek atık ısı deniz suyuna transfer edilecek. Verilecek olan ısının yaklaşık değeri ise 5.200 000 kcal/gün civarında (bu değer kabaca hesaplanmış bir değerdir) hem kendi sıcaklığından 5 santigrad daha çok ısınmış hem de klorlanmış deniz suyu 6 metre çapında 4 adet derin deniz deşarjı borusu ile akıntıya verilecek. Bu akıntının etki alanı ise Lübnan sahillerine kadar uzanıyor.

WHO, dezenfeksiyonda klor kullanımı sonrası ortaya çıkan 3 farklı klor bileşiği oluştuğunu rapor etti. Bu 3 bileşik ortak adlarla klorlu amin bileşikleridir. Bunlardan bir tanesi (dikloramin) mutajenik kanserojen etkiye sahip. Hem de kararlı bir kompleks. WHO, çok küçük derişimlerde bile bu maddenin çok tehlikeli olduğunu söylüyor. Akkuyu NGS de soğutma suyunda günlük olarak 2000-3000 kg kadar dikloramin oluşması büyük olasılık dahilinde. Yani bu proje ülke sınırlarını da aşarak tüm Doğu Akdeniz Basenini tehdit ediyor.

Akdenizin deniz suyu sıcaklık ortalaması gittikçe artıyor. Örneğin 2020 Ağustos ayında bir önceki yıla oranla 0,4 santigrad derece artış göstererek 30,4 derece ölçüldü. Bu artış ivmeli bir trend izliyor. Ayrıca deniz suyu seviyesi de sürekli olarak yükseliyor. Ortalama sıcaklık artışı daha çok soğutma suyu kullanılacağı ve haliyle daha çok klor kullanılacağını gösteriyor. Özellikle ROSATOM'un Bulgaristan'da yaptığı bir reaktörün çalışması gereken 4 soğutma suyu pompasının 2 tanesinin çalıştığını ve kullanılan pompaların sürekli arıza verdiğini ayrıca bu pompaların standartların altında malzemelerden üretildiği düşünülürse AKKUYU NGS için kabus görmek işten bile değil

İnşaat Süreken...

19 Ocak 2021 tarihinde Akkuyu Nükleer Santralında bir patlama yaşandı. Planlı olduğu açıklanan patlamada iki kişi yaralandı, onlarca ev ve işyerinde zarar meydana geldi. Planlı olan patlama öncesi neden önlem alınmadığını, çevre halkının neden uyarılmadığını bilemiyoruz, Çernobil felaketinin de planlı/rutin bir bakım kontrolü sırasında meydana geldiğini biliyoruz. Planlı/plansız kaza korkusu daha nükleer santral çalışmaya başlamadan yaşanıyor.

Birinci reaktörün Cumhuriyet'in ilan edilmesinin 100. yılına denk getirilecek şekilde 2023'te operasyona başlatılması hedefi doğrultusunda, işçilerin Covid 19'a yakalanması riskine karşı şantiyenin yemekhanesinde bir önlem alınmadığı görülüyor. Çalışanlar mesafesiz koşullarda yemek yerken aynı işletmede üst düzey yöneticilere özel koşulların tasarlandığını görmek Akkuyu NGS'de emekçilerin hayatlarının hiçe sayılmasının yanı sıra ayrımcılık yapıldığını da gözler önüne seriyor.

2019 ve 2021 yıllarında Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin temelinde çatlak olduğu haberleri basında yer aldı. Akkuyu nükleer santralının yüklenici şirketi olan Rus Rosatom AŞ tarafından haberler yalanlanırken, Akkuyu Nükleer A.Ş. Genel Müdür Birinci Yardımcısı ve Yapı İşleri Direktörü Sergey Butckikh, “*Bu kadar kapsamlı bir tesisin inşaatında elbetteki öngörülen tasarımda izin verilen bazı boşlukların oluşması gayet doğal ve inşaat sürecinde meydana gelebilecek hususlar*” dedi. Sahada bağımsız denetçiler yok. TMMOB, haberler üzerine sahada inceleme yapmak istiyor, izin verilmiyor, inşaat sırasında bile şeffaf bir süreç işletilmiyor.

Akkuyu Nükleer Santralına yurtdışından da tepkiler var

6 Temmuz 2017'de, Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen ve Türkiye'nin Avrupa Birliği ile üyelik müzakerelerinin askıya alınmasını tavsiye eden raporda, Akkuyu Nükleer Enerji Santrali projesinden vazgeçilmesi tavsiye edildi. “*Türkiye hükümetini Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin yapımına dair planlarını durdurması çağrısında bulunuyor*” ifadelerine yer verildi ve santralin yapılacağı bölgenin güçlü depremlere eğilimli olduğu belirtildi.

18 Mayıs 2018 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti Temsilciler Meclisi, uluslararası toplumu ve Avrupa Birliği'ni, Türkiye'ye Akkuyu nükleer santralını tamamlanmaması konusunda baskı yapmaya çağıran bir karar aldı ve Türkiye'nin nükleer santralin temelini atması kınandı. Rum parlamentosu kararında, santralının yakınlığı itibarıyla Kıbrıs'a etkisi konusunda derin endişe duyulduğu, nükleer bir kaza veya şiddetli bir deprem durumunda meydana gelebilecek sızıntıların, kuvvetli rüzgarlar ve denizdeki akıntılar ile felaketin boyutlarını iyice büyüteceği iddia edildi.

MERSİN NKP Çalışmaları

5 Aralık 2019

Mersin Nükleer Karşıtı Platform üyeleri, Sinop ili merkez ilçesi sınırları içerisinde yapılması planlanan Sinop Nükleer Güç Santral projesi ile ilgili 10/12/2019 tarihinde **İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu (İDK) Toplantısının** gerçekleştirileceğini belirtilerek, kamuoyunu uyarmak ve nükleer santraller gerçeğine dikkatleri çekmek amacıyla basın açıklaması yaptı, nükleer karşıtları, “nükleer santral istemiyoruz, nükleer ölüm demektir” dediler.

10 Şubat 2020

Rusya Devlet Atom Enerjisi Kurumu (Rosatom) tarafından bir otelde Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ne (NGS) ilişkin Mersin basın kuruluşlarına yönelik seminer düzenlendiği haberlerine ilişkin Mersin Nükleer Karşıtı Platform (NKP) “Akkuyu Nükleer A.Ş ve Rosatom'un nükleer yalanlarına karşı doğal doğruları dile getiriyoruz” diyerek basın açıklaması yaptı. Basın açıklamasında nükleer santral sermayedarlarının yalan söyledikleri vurgusu yapılırken, “Bütün çabalara karşın halkımız nükleercilerin yalanlarının kuyruklu yalan olduğunu algılıyor” denildi ve “Akkuyu Nükleer A.Ş.'ye, Rosatom'a, yerli ve milli taşeronlarına soruyoruz: Yalanlarınızın bedelinin ne kadar olduğunu hesapladınız mı?” diye soruldu.

10 Nisan 2020

Mersin Nükleer Karşıtı Platform tarafından Akkuyu Nükleer Santrali inşaatının durdurulması çağrısında bulunuldu. “Korona virüs salgınından bu yana inşaat faaliyetleri durmayan Akkuyu Nükleer Santrali'nde devam eden işçi alımları nedeniyle şantiyedeki işçi sayısının 10 bini

bulduğu ileri sürülüyor. İşçilerin sağlıksız koşullarda çalıştığı, işlerin durdurulmadığı şantiyede risk altında!” denilerek bu uygulamaya son verilmesi istendi.

6 Haziran 2020

Mersin Nükleer Karşıtı Platform tarafından 5 Haziran Dünya Çevre Günü için bir basın açıklaması yapıldı. Açıklamada yaşanan doğa talanına ilişkin vurgulamalar yapılırken, verilen mücadeleye de değinilerek “Doğayı ve yaşamı halkın direnişi kurtaracak” ifadesi yer aldı.

19 Haziran 2020

Doğu Akdeniz Çevre Derneklerinin, Akkuyu Nükleer Santralının iptali ve projenin Türkiye için milli güvenlik tehdidi oluşturduğu gerekçesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına karşı Danıştay’da açtığı davada, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine ihbar edilmesi talebi kabul edildi. Ayrıca Sağlık, Tarım Orman ve Maliye Bakanlıklarına ve kararı veren Mersin 2. İdare Mahkemesine de ihbar dilekçesi iletilmesi kararlaştırıldı.

14 Ağustos 2020

Mersin Nükleer Karşıtı Platform, 10 Ağustos tarihinde yapılan Mersin Büyükşehir Belediye Meclis oturumunda Akkuyu’da inşaatı süren nükleer santralin enerji ihtiyacını karşılamak için Gülnar ilçesinin tarım ve ormanlık alanında trafo kurmak için yerlerin işaretlenmesi talebinin oy çoğunluğuyla kabul edilmesine tepki gösterdi. Konuya ilişkin basın açıklaması düzenleyen NKP, “Belediye meclisinde, tarihe, doğaya, insanlığa ve bir bütün olarak yaşama karşı suç işlenmeye devam ediliyor hâlâ!” diyerek kararın veto edilmesi talebinde bulundu.

2 Eylül 2020

Mersin Büyükşehir Belediyesi Meclisi oturumunda, Akkuyu’da inşaatı süren nükleer santralin enerji ihtiyacını karşılamak için Gülnar ilçesinin tarım ve ormanlık alanlarında enerji iletim hattı kurmak için yerlerin işaretlenmesi oy çoğunluğuyla kabul edilmişti. Karara tepki gösteren Mersin NKP, karardan vazgeçilmesi için belediyeye dilekçeler vererek bütün Akdeniz’in olumsuz etkileneceği nükleer santral inşaatından vazgeçilmesi için Mersin halkına çağrı yaptı. 15 gün boyunca verilebilecek olan itiraz dilekçesi için ilk imzaları yaklaşık 50 kişi ile atan NKP, karardan vazgeçilene kadar her türlü demokratik haklarını kullanacaklarını duyurdu.

23 Eylül 2020

Mersin NKP tarafından “*Yine Akkuyu yine vukuat*” ...”*Maviyle yeşilin birlikteliğini bitirdiniz, denizi doldurdunuz, adacıkları yok ettiniz. Aklınız sıra zemini sağlamlaştırmak için yeraltı mağaralarını dinamitle çökerttiniz. Yetmedi salgın koşullarında işçileri çalışmaya zorladınız ve Mersin’in bütününde salgının yayılmasına katkı koydunuz. Ve son vukuatınız ise işçilerin parasını ödememekle gerçekleştirdiniz*” denilerek basın açıklaması yapıldı.

31 Ekim 2020

Torba Yasa ile getirilen “Elektrik Enerjisi Kanunu ve Bazı Diğer Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne karşı “Torba Yasa Geri Çekilsin, Kanun Teklifi Reddedilsin” sesleri yurdun dört bir tarafından yükselirken, Mersin’de de torba yasayla birlikte TBMM gündemine sunulacak kanun teklifine karşı basın açıklaması yapıldı. Mersin Nükleer Karşıtı Platform, “*Yaşam hakkı torbaya sığmaz, bu yasalar böyle geçmez!*” diyerek torba yasanın ve kanun teklifinin geri çekilmesini istedi.

17 Kasım 2020

Ekoloji örgütleri ve kamuoyunun gündeminde yoğun tepkilere ve eleştirilere konu olan tartışmalı **“Maden ve Elektrik Enerjisi Kanunu ile Bazı Diğer Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**nin Meclis Genel Kurulu’nda görüşülmesi öncesinde bir açıklama yapan Mersin NKP, “İktidara doğa talanına son ver” diyoruz sözleriyle Torba Yasa’nın geri çekilmesi çağrısında bulundu. Yasa teklifinin sadece enerji ve maden şirketlerine teşvik ve destekler sağlama amacıyla hazırladığını belirtti.

30 Kasım 2020

Doğu Akdeniz Çevre Dernekleri (DAÇE) Gönüllüleri ve Mersin Nükleer Karşıtı Platformu, Akkuyu Nükleer Santrali’nin hukuken geçerli bir ÇED raporu ve üretim lisansı olmaması nedeniyle Mersin 2’nci İdare Mahkemesi’ne dava açmıştı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yeniden ÇED süreci başlatılması için yapılan idari başvuru Bakanlık tarafından reddedilmişti. Bakanlığın işleminin iptali için açılan davanın ilk duruşmasından önce avukatların yaptığı basın açıklamasında reddi hakim talebinde buldukları belirtildi.

14 Ocak 2021

Mersin Akkuyu Nükleer Santral inşaatında reaktörün oturacağı temelin bazı bölümlerinde üçüncü kez çatlak oluştuğuna ilişkin haberler üzerine Mersin NKP yazılı açıklama yaparak, *“barındırdığı hayati riskler nedeniyle facia doğuracak nükleer santral projesinden acilen vazgeçilmesi gerçeği bir kez daha ortaya çıkmıştır”* dedi.

22 Ocak 2021

Mersin Nükleer Karşıtı Platform, Akkuyu Nükleer Santralında yaşanan patlama ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yaşanan deprem sonrası yaptığı basın açıklamasında; **“Yine Akkuyu yine vukuat ve depremler! (...)** *Üç gün önce yine halkın sağlığı gözetilmeksizin, doğanın-çevrenin dengesi hesap edilmeksizin dinamitler patlatıldı Akkuyu’da. Küçük ölçekli depremler oluşturan bu dinamit patlatmaları Akkuyu ve çevresinde büyük maddi hasarlara yol açmakla birlikte, resmi açıklamaya göre de iki kişi yaralandı. Ve bu patlamalar planlıymış. Planlı patlamalar böyleyse, plansız patlamalarda ne olur düşünmek bile korkunç geliyor”* denildi.

10 Mart 2021

Mersin NKP tarafından, 11 Mart Fukuşima nükleer felaketinin yıl dönümünden bir gün önce yapılacak olan 3.Ünite’nin temel atma törenine tepki gösterilerek bütün itiraz ve uyarılara rağmen inşaatın yapımına inatla devam edildiği vurgulandı. Fukuşima nükleer santrali kuran mühendislerin, kurduran yetkililerin, teknik ve insani olarak alınabilecek bütün önlemleri fazlasıyla aldıklarını söylediklerini hatırlatılarak şunları söyledi: *“Ve muhtemelen doğruyu söylüyorlardı. Ama takvimler 11 Mart 2011’i gösterdiğinde meydana gelen deprem ve sonrasında oluşan tsunami dünyanın en korunaklı nükleer santralini yerle bir etti.”*

SİNOP – İNCEBURUN

Türkiye'nin en kuzeyi olan Sinop'un İnceburun bölgesinde, Areva (Fransız) ve Mitsubishi (Japon) firmalarının ortaklaşa geliştirdiği 4 adet 1140 MWe gücündeki 3. kuşak ATMEA1 reaktörlerinden oluşan nükleer santralin Sinop’ta kurulması için ön temaslar sonrası, 25.02.2011

tarhinde Fransa ile "Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımı İçin İşbirliği" anlaşması imzalandı.

Japonya'yla da önce 2013 ve 2014 yıllarında yapılan işbirliği anlaşmaları ve buna dayanarak 1 Nisan 2015 tarihinde imzalanan 6642 sayılı Yasa 23 Mayıs 2015 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak Sinop santralının Japon-Fransız ortaklığı tarafından kurulması karara bağlandı.

Yasaların TBMM'nce kabulünden sonra, yapılan anlaşmalar gereği EÜAŞ santral alanının hazırlanması ve etüdüleri ile ilgili çalışmalara başlamış ve bu çerçevede santralın yapılacağı yer olarak seçilen Sinop İnceburun'da öncelikle yaklaşık bin hektar bir alan koruma altına alınarak orman gençleştirilmesi adı altında ağaç kıyımı yapılarak ulaşım yolları çalışmalarına başlandı.

Yapımcı şirket anlaşma gereği yeni bir fizibilite çalışması hazırlayarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına sundu. Bu fizibilite de esas olarak yapım süresinin uzayacağı ve yapım maliyetinin öngörülen 20 milyar Doların çok üzerinde ve 44 Milyar dolar seviyesinde olacağı belirtildi. Uzun tartışmalardan sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı fizibiliteyi kabul edemeyeceğini muhataplarına bildirdiğini açıkladı. Bunun üzerine projenin Japonya tarafının projeden çekildiğine dair basında birçok haber yayımlandı.

20.01.2020 tarihinde de Enerji Bakanı Dönmez, Mitsubishi'in hazırladığı fizibilite çalışmasının takvim ve fiyat yönünden Bakanlığı tatmin etmediğini söyleyerek, Japonya'nın artık gündemlerinde olmadığını, başka tedarikçilerle devam edeceklerini aktardı. Bu kapsamda Çin Halk Cumhuriyeti ile temasların sürdürüldüğü resmi makamlarca ifade edilmektedir.

Böylelikle proje beşinci kez durdurmuş oldu. Bakan'ın da ifade ettiği gibi henüz iptal edilmedi.

SİNOP NGS ÇED Süreci

Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ), Sinop Nükleer Güç Santrali'ndeki faaliyetlerin pratikliği için Jersey Kanal Adaları'nda 2015 yılında bir şirket kurmuştu. Jersey Adaları'nda kurulan şirket için dönemin EÜAŞ Genel Müdürü Halil Alış "*Ortağımız olan Japonya ve Fransa da böyle bir off-shore şirketini kurdular, bizi bekliyorlar. Biz o şirketi kurma işlemlerini tamamladıktan sonra üçümüz -yani Fransızlar, Japonlar ve biz- kurduğumuz o off-shore şirketleriyle birlikte Türkiye'de yeni bir proje şirketi kuracağız*" ve "*Bakanlığımızla ilgili kamu iktisadi teşebbüslerinin yurt dışında 14 adet şirketi bulunmakta. Bahse konu şirketler Jersey Kanal Adaları, Finlandiya, Rusya, Lüksemburg, Amerika, Çin ve Hong Kong'da bulunmakta olup hiçbir şirketin yabancı ortağı bulunmamaktadır*" demişti.

EUAS International ICC Merkezi Jersey Adaları Türkiye Merkez Şubesi tarafından ÇED Raporu Hazırlanma işi ihale edilmiş, Aralık 2017'de Şehircilik İl Müdürlüğü sitesinde yayınlanmış ve ÇED Raporu Halkın Katılımı toplantısının 6 Şubat 2018 tarihinde Sinop'ta yapılacağı duyurulmuş ancak EMO, TMMOB, TTB, TBB temsilcilerinin yanı sıra milletvekillerinin, belediye başkanlarının ve NKP üyelerinin de aralarında olduğu Sinop halkının bu toplantıya katılımı kamu yönetimi tarafından fiilen engellenmiş ve bu durum 200'den fazla katılımcı tarafından tutanakla imza altına alınarak belgelenmişti.

Halkın Katılımı toplantısına halkın alınmaması nedeniyle Valilik önünde protesto başlatan Nükleer Karşıtı Platform üyeleri polisin gaz, tazyikli su ve cop kullandığı sert müdahalesiyle karşılaştı. Olayın ardından 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet kapsamında dava açıldı. Davanın ilk duruşması 22 Ocak 2020 gününde görüldü ve 4 Mart

2020’de açıklanan kararlar Sinop’taki nükleer karşıtları suçsuz buldu ve aralarında Sinop CHP Milletvekili Barış Karadeniz ile Sinop Merkez Belediye Başkanı Barış Ayhan’ın da bulunduğu Sinop Nükleer karşıtı Platform üyesi 17 kişinin beraatine karar verildi.

10 Aralık 2019 tarihinde ÇED Raporu, İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu Toplantısının ilk bölümüne katılan NKP Sinop Sözcüsü, CHP Sinop Milletvekili Barış Karadeniz, Sinop Belediye Başkanı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aziz Konukman yapılan toplantının hiçbir meşruiyetinin olmadığını altını çizdiler. Nükleer Santrallerin enerji ihtiyacından çok siyasi ve politik bir karar olduğunu belirten nükleer karşıtları "**Bu toplantı yok hükmündedir**" dediler. Sinop Nükleer Santral projesi ile ilgili olarak hazırlanan raporun okunmasına da yoğun bir tepki gösterildi. Sinop Nükleer Güç Santrali Projesi İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu Toplantısının ikinci bölümü olan komisyon üyelerinin katılımı ile yapılan toplantıya NKP adına sadece dönem sözcüsü ve milletvekilleri ile Sinop Belediye Başkanı alındı. NKP bileşenlerinin diğer temsilcilerinin komisyon toplantısına alınmaması protesto edildi. Toplantıya katılanlar benzer şekilde Sinopluların yer almadığı bu tür toplantıların meşru olmadığını altını çizerek toplantıyı terk ettiler.

ÇED Raporu için ise, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 10 Eylül 2020 tarihinde onaylanması sonrası Sinop’taki ekoloji örgütleri, meslek odaları ve yerel yönetimler, Sinop Nükleer Güç Santrali’nin ÇED sürecinin yönetmeliğine aykırı bir şekilde yürütüldüğü, hukuksal ve bilimsel-teknik açıdan geçerli bir ÇED raporu olmadığı gerekçesiyle 2 Ekim 2020 tarihinde dava açıldı. ÇED olumlu raporunun kabul ve varsayımlara dayalı olarak hazırlandığı, geçerliliği bulunmayan bir projeye ilişkin olması bakımından dayanaksızlığı ortaya konularak ÇED yönetmeliğine aykırı verilen olumlu raporun iptali istendi.

01.12.2020 - Çevresel Etki Değerlendirme Olumlu Raporu’na karşı açılan davada mahkeme bilirkişi incelemesi yapılması yönünde karar verdi, ara kararda bilirkişi ve yol giderlerine karşılık olarak 40 bin TL, keşif harcı için 384,90 TL ve posta ücreti olarak 500,00 TL’nin en geç yedi gün içerisinde mahkemeye iletilmesi gerektiği belirtildi. Platform, sivil toplum örgütleri ve yurttaşlar son bir yıldır yoğun şekilde yaşanan ekonomik darboğaza rağmen bilirkişi ücretini karşılamak üzere yeni yılda hukukun tecelli etmesini umarak dayanışma gösterdiler.

SİNOP NKP Çalışmaları

26 Ocak 2019

Sinop NKP ve Sinop NGS Gerçeği konulu bir basın açıklaması gerçekleştirildi. Bu açıklamada Sinop NKP’nin ve Uluslararası Nükleer Kamuoyunun durumu anlatıldı.

11 Mart 2019

Fukuşima Felaketinin 8. yıldönümünde, *#FukuşimayıUnutma! Sinop Fukuşema Olmasın!* konulu basın açıklaması yapıldı. Aynı tarihte Türkiye’deki yerel nükleer karşıtı platformlarla eş zamanlı olarak *Facebook*, *Instagram* ve *Twitter*’da *#FukuşimayıUnutma*, *#RememberFukuşima*, vb etiketlerle yayınlar yapıldı.

22 Mart 2019

702 sayılı KHK ile kurulan NDK (Nükleer Düzenleme Kurulu) bir basın bildirisi ile Sinop’ta yerel basın kuruluşları ziyaret edilerek kamuoyuna aktarıldı. Aynı bildiri 1/100.000’lik Çevre Düzeni Planı’nda (ÇDP) yapılacak değişiklikler de anlatıldı. Bu değişikliklerin yargıya taşınacağı belirtildi.

26 Mart 2019

31 Mart 2019’da yapılan olan Yerel Yönetim Seçimlerinde “**Nükleerci adaylara oy yok**” temalı sosyal medya paylaşımları hazırlandı ve bu paylaşımlar Anti Nükleer kamuoyunda ilgi gördü.

26 Nisan 2019

“Çernobil’den Fukuşima’ya Sinop NGS-2” konulu Panel Sinop Belediyesi Toplantı Salonunda gerçekleştirildi.

27 Nisan 2019

“Sinop Nükleer Santral İstemiyor” konulu miting gerçekleştirildi. Miting kürsüsü Bülent Ecevit Caddesinde kuruldu. Mitinge katılım ülkede yaşanan sorunlardan dolayı olumsuz etkilendi ve yaklaşık 4.000 kişi mitinge katılım sundu.

1 Mayıs 2019

1 Mayıs Birlik Mücadele ve Dayanışma Günü etkinliklerine Sinop NKP olarak katılım sunuldu.

5 Haziran 2019

Dünya Çevre günü dolayısıyla yerel basın ziyaret edildi ve basın bildirisi dağıtıldı. Basın Bildirisinde “**Nükleer Siyasi Bir tercihtir**” konusu işlendi. Sinop/ İnceburun Yarımadasında kesilen 750.000 ağaç nedeniyle ağaç kesimini gerçekleştiren yetkililer protesto edildi.

3 Temmuz 2019

Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan 27 Haziran tarihinde Japonya’ya giderken Sinop NGS konusunda yaptığı açıklama üzerine bir basın açıklaması gerçekleştirildi. “Sinop NGS Konusunun Bir Enerji Sorunu Olmadığı Bir kez Daha Ortaya Çıktı” başlıklı bir açıklama gerçekleştirildi.

21 Temmuz 2019

Sinop NKP bileşenleri ve Soner Öner Güneş’in ailesi ve dostlarının katıldığı bir anma etkinliği düzenlendi. Eski Buzhane önünden başlayan bir yürüyüşle Soner- Öner Güneş yolu üzerinde yaklaşık 100 kişilik bir kitlenin katılımı ile yürüyüş düzenlendi. Yürüyüş sonunda basın açıklaması, denize karanfil bırakma ve Şehir Kulübü bahçesinde söyleşi gerçekleştirildi. Söyleşi sonrasında aile ile Martı kampı ziyareti gerçekleştirildi.

6 Ağustos 2019

1945 Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan atom bombasının 74. yıl dönümü nedeniyle Sinop’ta, “Hiroşima ve Nagazaki’de 74 Yıldır Dinmeyen Acı ve Dünyada Büyüyen Bir Tehdit; Nükleer Silahlanma ve Santrallar” konulu basın bildirisi dağıtıldı.

17 Eylül 2019

Sinop Tarım İl Müdürlüğü lojmanları önünde kesilen ağaçlar nedeniyle düzenlenen protesto eylemine katılım sağlandı.

24 Eylül 2019

Aklıman /Hamsaros bölgesinde yapılan tahribatlar ve bölgeye ücretli giriş durumu protesto edildi ve Sinop Belediye Başkanlığının açtığı davaya destek verildi.

13 Ekim 2019

NKP-Türkiye Yürütmesinin Nükleer Tehlikeye Karşı Buluşması'na katılım sağlandı. Toplantı sonunda düzenlenen forumda NKP'nin işleyişi ve Mersin/Akkuyu'da kurulum çalışmaları sürdürülen NGS için yapılması gerekenler tartışıldı.

26 Ekim 2019

“İklim Krizine ve Ekolojik Yıkıma Dur Diyoruz” konulu basın toplantısı yapıldı.

9-10 Kasım 2019

İstanbul'da gerçekleştirilen uluslararası “Doğanın ve Emeğin Sömürüsüne Son” temalı Ekoloji Politik Konferansına Sinop NKP olarak katılım sağlandı. Programın üçüncü oturumunda “Cennetin İçinde Cehennemi Kurma! Sinop Nükleer Güç Santrali Gerçeği” adlı sunum gerçekleştirildi. Sunumda ekolojik perspektif açısından Sinop NGS gerçeği anlatıldı.

23-24 Kasım 2019

23 Kasım da Ankara'da gerçekleştirilen Eğitim-Sen Mitingine, ardından NKP Türkiye Yürütme Kurulu toplantısına, 24 Kasım tarihinde de Ekoloji Birliği toplantısına katılım sağlandı. NKP-Türkiye Yürütme Kurulu Toplantısında; 10 Aralık 2019 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilecek olan Sinop NGS için ÇED Raporu İDK toplantısına katılım ve 21 Ocak 2020 tarihinde yapılacak olan ve 17 arkadaşımızın Sinop Asliye Ceza Mahkemesinde yapılacak olan yargılama konuları gündem yapıldı. Her iki etkinliğe NKP bileşenlerinin katılım sunması kararlaştırıldı. Kongrede Nükleer Strateji; Enerji, Sağlık, Silahlanma ve Hukuk başlıklarında tartışılmasına karar verildi ve hazırlıklar bu başlıklar altında yapılması benimsendi.

10 Aralık 2019

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; Sinop NGS için Ankara'da gerçekleştirilen ÇED Raporu İDK toplantısına Sinop NKP olarak fiili katılım sağlandı. Toplantıya Sinop'tan; Sinop Belediye Başkanlığı, Sinop Üniversitesi/ Nükleer Enerji Bölüm Başkanlığı, Sinop ÇŞ İl Müdürlüğü, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği, İl Sağlık Müdürlüğü davetliyidiler. Toplantıya Mersin NKP'den ve Ekoloji Birliğinden üyeler destek verdiler. Toplantıdan ayrıldıktan sonra EMO Genel Merkezinde basın toplantısı gerçekleştirildi.

22 Aralık 2019

NKP-Türkiye Yürütme Kurulu Mersinde toplandı. Toplantıya Sinop NKP adına katılım sunuldu.

21 Ocak 2020

Sinop NKP bileşenlerinden 17 arkadaşımız Sinop 1. Asliye Ceza Mahkemesinde 6 Şubat 2018 tarihinde yapılan eylemlerden dolayı yargılandılar. Yargılamaya Sinop NKP'nin avukatlarının yanı sıra TMMOB Temsilcileri, İstanbul, Mersin, Samsun ve Ankara'dan Nükleer Karşıtı Platform üyeleri katkı sundular.

11 Mart 2020

2011 yılında meydana gelen Fukuşima feleketinin 9. Yıl dönümünde basın açıklaması gerçekleştirildi.

26 Nisan 2020

Ülkemizde yaşanan Pandemi süreci nedeniyle önceden planlanmış mitinge izin verilmediğinden dolayı hazırlanan basın bildirisi yerel ve ulusal basına dağıtıldı.

1 Mayıs 2020

KESK ve DİSK'in yerelde düzenlediği 1 Mayıs anma etkinliğine maske mesafe ve hijyen kurallarına uyarak katılım sağlandı.

5 Haziran 2020

Dünya Çevre günü nedeniyle yerel basına basın bildirisi dağıtıldı.

9 Temmuz 2020

Sinop NGS ÇED raporuna karşı kitlesel olarak dilekçe kampanyası gerçekleştirildi. Dilekçeler Sinop Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne topluca verildi.

22 Temmuz 2020

2006 yılında gerçekleştirdiğimiz Sinop Nükleersiz Yaşam Şenliğinde yitirdiğimiz Soner, Öner ve Güneş'i anma etkinliği kapsamında Covid-19 Pandemi koşullarına uygun olarak basın açıklaması ve denize karanfil bırakma etkinliği gerçekleştirildi.

6 Ağustos 2020

Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılışının 75. yılında basın açıklaması gerçekleştirildi.

2 Ekim 2020

Sinop'ta yapılması planlanan Sinop NGS ÇED raporunun iptali için; SNKPDER, KENTSAV, ÇYDD, Sinop ÇDD, Sinop Barosu, EMO, ŞPO, JMO, Malz. Metalurji Müh. Odası, KESK, TTB, Ayancık ÇKD, Sinop Belediye Başkanlığı, Ayancık Belediye Başkanlığı ve 60 Yurttaşın katılımıyla Çevre Şehircilik Bakanlığı aleyhine dava açıldı. Aynı gün Sinop Uğur Mumcu Meydanında kitlesel basın açıklaması yapıldı.

31 Ekim 2020

"Yaşam Hakkı Torbaya Sığmaz" konulu kitlesel basın açıklaması Sinop Uğur Mumcu Meydanında gerçekleştirildi.

KIRKLARELİ – İĞNEADA

Ekim 2015'te seçim hükümetinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, İğneada'da üçüncü bir nükleer santral yapılacağını ve bunun için bazı şirketler ile işbirliği protokolü imzalandığını açıkladı. Çin devlet kuruluşu Chinese State Nuclear Power Technology Corporation (SNPTC) ve Amerikan Westinghouse firmasının oluşturduğu bir grup ile EÜAŞ arasında görüşmeler yapıldığı ve sonrasında bir işbirliği anlaşması imzalandığı, bu anlaşma ile EÜAŞ ve Westinghouse –SNPTC arasında dört reaktörden oluşan bir nükleer santral kurulması için ileri görüşmelere başlandı ifade edildi.

İğneada NGS Projesi, 4 üniteden oluştuğu, ilk iki ünitenin gücü 1250 MWe, diğer iki ünitenin gücü 1400 MWe olacağı söylenmektedir.

İğneada NGS hakkında zaman zaman basında bazı haberler çıkmakla beraber, somut olarak bir yapım bilgisi bulunmamaktadır.

İZMİR – GAZİEMİR

1940'lı yıllarda İzmir Gaziemir'de faaliyete başlayan Aslan Avcı Kurşun Fabrikası sahasına radyoaktif atıkların gömülü olduğu 2007 yılında ortaya çıkmıştı. Yaklaşık 70 dönümlük bir alanda Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yapılan ölçümlerde fabrika bahçesindeki alana gömülü olarak 200 tona yakın radyoaktif atık tespit edilerek şirkete 321 bin lira idari para cezası kesilmiş, “çevreyi kasten kirletme” suçlamasıyla yapılan suç duyurusu üzerine de şirket yetkilisi hakkında 2008 yılında kamu davası açılmıştı.

Şirket tarafından, idari para cezasının iptali için idare mahkemesinde açılan dava İzmir 2. İdare Mahkemesince; yapılan kazılarda atıklara rastlandığı ve bu atıkların tehlikeli atık niteliğinde olduğunun tespit edildiği gerekçesiyle reddedilmişti. Yanı sıra, İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından şirket yetkilisine “çevrenin kasten kirletilmesi” nedeniyle önce hapis cezası verilmişse de, karar Yargıtay tarafından bozuldu.

Bozma kararı sonrasında, İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 01.07.2015 tarihli karar ile mahkumiyete yeterli, kesin, net ve inandırıcı delil olmadığı için beraat kararı verildi ve ne yazık ki, 2008 yılında başlayan ceza yargılaması, Yargıtay'ın 02.05.2017 tarihli kararı ile zamanaşımı nedeniyle düşürüldü. Yani, İzmir'de, bir şirketin arazisine gömdüğü ve bugün bile olumsuz etkilerini sürdüren nükleer/tehlikeli atıklar için cezai açıdan kimsenin sorumluluğu “bulunamadı”.

2013 yılında bir kez daha analiz/inceleme yapılması ve bilirkişi raporu ile işletme arazisindeki tehlikeli atıkların bertarafının sağlanmadığı ve çevredeki su kuyularının yüksek oranda ağır metaller içerdiğinin ortaya konulması üzerine şirkete, üst sınırdan, Türkiye'de verilen en yüksek çevre cezası olan 5.079.900,00 TL idari para cezası uygulandı.

Şirket, temyiz ve karar düzeltme başvurularının Danıştay 14. Dairesi tarafından reddi sonrasında Anayasa Mahkemesine, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yaptı.

Anayasa Mahkemesi'nin 26 Şubat 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 28 Ocak 2020 tarihli kararıyla; İzmir, Gaziemir'de bulunan bir kurşun fabrikasının bahçesine gömülen nükleer/tehlikeli atıkların bertaraf edilmemesi nedeniyle fabrika sahibi olan şirkete kesilen 5 milyon liralık idari para cezasına karşı yapılan bireysel başvuru, oybirliğiyle reddedildi. Böylelikle İzmir'in Çernobil'ine kesilen para cezası onandı.

Yaşam Alanı Savunucuları İzmir Bileşenleri, 3 Haziran 2020 tarihinde, Dünya Çevre Günü ve Çernobil Nükleer Felaketi dolayısıyla, İzmir'in Gaziemir ilçesinde eski kurşun fabrikasına ait arsada bulunan nükleer atık alanında basın açıklaması düzenledi.

Gaziemir'deki nükleer atıkların 2007 yılında tespit edildiğini, 12 yıl içerisinde alanda ve sorumlular hakkında hiçbir çalışmanın yapılmadığını ifade edilerek “*Gelinen noktada alanda hala nükleer atıklar ile baş başayız. Güvenlik kültürünün gelişmediği ülkemizde, İzmir Gaziemir'deki eski kurşun fabrikasından kaynaklanan radyoaktif kirlilik halen temizlenmemiştir*” diyerek atıkların hala bertaraf edilmediğine dikkat çekildi.

31 Mart 2021 tarihinde, Gaziemir Belediye Başkanı Halil Arada, Görev süresinin geride kalan iki yılını değerlendirirken, Gaziemir’de nükleer atıkların ortaya çıkmasının üzerinden 13 yıl geçtiğini, bu süre zarfında ilçedeki nükleer atıkların bertaraf edilmediğini söyledi ve radyoaktif atıkların bulunduğu bölgenin kamulaştırılması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına çağrı yaptı. *“Gelin bu cenazeyi hep birlikte kaldıralım diye çağrılar yapıyorum. Bir teklifim var, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu alanı kamulaştırın. Nükleer temalı bir parka dönüştürsün. Orada yaşayan insanlara özür gibi, ödül gibi kamulaştırılmasını istiyorum”* ifadesini kullandı.

ERMENİSTAN - METSAMOR

Türkiye sınırından sadece 16 km uzaklıkta bulunan Ermenistan’daki Metsamor Nükleer Santrali 1977 yılında Çernobil ve Fukuşima ile aynı teknoloji kullanılarak Rosatom tarafından inşa edilmiş, 408MW’lık 2 üniteden oluşmaktadır. Dünyanın en eski reaktörlerinden biridir ve birinci dereceli deprem bölgesinde bulunmaktadır. Ermenistan 1988 yılında büyük bir deprem geçirmiş ve 1989 yılında, Metsamor NGS, güvenlik endişeleri ile kapatılmıştı. Türkiye ve Azerbaycan’ın uyguladığı enerji ve doğalgaz boykotu sonucu enerji sıkıntısı yaşanması nedeniyle barındırdığı tüm tehlikelere rağmen, santral 1995 yılında, ufak birkaç iyileştirmeye tekrar hizmete açıldı.

2011 yılında Ermenistan uluslararası standartlara göre önlemler alacak şekilde tesisi yenileceği şeklindeki taahhüdü doğrultusunda santralin ruhsatının 2021 yılına kadar uzatılmasını istediğine dair başvurusunu Uluslararası Atom Enerjisi Kurumuna (UAEK) yaptı. UAEK’in kurallarına uygun olarak, 2016 yılından itibaren, yıllık güvenlik göstergelerini sunmak zorunluluğu getirilerek, ruhsat uzatıldı.

20 Nisan 2014’te Ermenistan ile Rusya hükümetleri arasında imzalanan sözleşmeye göre Rosatom’un yaptığı tamir ve onarım çalışmaları sonrası santralin 2026 yılına kadar çalıştırılacağı Rosatom ve Ermenistan yetkilileri tarafından açıklandı.

Ermenistan Hükümeti 14 Ocak 2021 tarihinde, 2040 yılına kadar Ermenistan’ın enerji alanında kalkınmanın stratejik programı onaylandı. Bu programa göre Metsamor nükleer santralinin faaliyet süresi 2026 yılından sonraya da uzatılması hedefleniyor, Metsamor nükleer santralinin faaliyetini 2036 yılına kadar uzatmaya karar verilirse bunun için 150 milyon dolarlık yatırım gerekeceği ifade ediliyor.

Mart 2021 Ermenistan ve Rosatom arasında yapılan görüşmeler sonucu Metsamor Nükleer Santrali’nin modernleştirilmesine yönelik çalışmaların 2021 yılında gerçekleştirileceği açıklandı.

Ayrıca 2020 Ağustos ayı sonunda başlayıp Eylül ayında biten revizyon çalışmaları öncesinde Ermenistan yükümlülüklerini yerine getirmemiştir. Ermenistan hükümetinin yapması gereken:

- 1) Bölge ülkelerinden yetkililerin gözetimine izin verilmesi,
- 2) Olası bir kazada kullanılmak üzere Metsamor Santrali’nin etki alanında bulunan yerleşim yerlerine iyot tabletlerinin dağıtılmasıdır.

Ermenistan hükümeti bu önlemleri almaktan imtina etmektedir. Bölgede hâlâ detaylı radyoaktivite çalışması yapılmamaktadır.

Metsamor NGS için kullanılan soğutma suyu mevsimsel olarak oransal değişiklik göstererek yeraltı suları ve Aras nehrinden sağlanmakta. Soğutma işlemi ardından suyun bir kısmı Aras nehrine deşarj edilmekte. Aras nehri Ermenistan içinde bir kavis çizdikten sonra tekrar Kars ili sınırları içinde Türkiye'ye girmekte ve bir tarımsal sulama barajını beslemektedir. NGS'lerin *primer* ve *sekonder* sularının ısı transferi sırasında karşılaşması sekonder suyun içinde TRITYUM VE DÖTERYUM'dan oluşan ağır suyun da karışması anlamına gelmektedir ve bu bilinen bir gerçektir. Ağır su ile kontamine olmuş sekonder su proses tipine bağlı olarak ya bacalardan atmosfere ya da soğutma suyuna karışmaktadır. Soğutma suyunun deşarj edildiği Aras nehrinde radyasyon kontaminasyonunun olmadığını iddia etmek başlı başına yalan söylemektir. Besledięi barajdan su kullanan tarım arazilerinde toprakta radyasyon kalıntısı bulmak gayet mümkündür.

Iğdır çevresinde yaşayanlar ve bölge milletvekilleri tarafından; santralden insan sağlığını tehdit eden birçok radyoaktif sızıntı olduğu, Arpaçay ve Aras nehirlerinden çekilerek santralin soğutulmasında kullanılan suyun yeraltına geri verildiği, Iğdır İl Tarım Müdürlüğü'nün verilerine göre son yıllarda hayvanların sakat doğumlarında artış bulunduğu ve yine bölgede kanser hastalıklarında büyük bir artış olduğunun gözleendiği ifade edilmektedir.

11 Nisan 2007 tarihinde, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) olası bir nükleer kaza sonucuda ortaya çıkabilecek doğal radyasyon seviyesindeki artıştan haberdar olmak ve gerekli müdahalede bulunabilmek için Radyasyon Erken Uyarı Sistemi Ağı (RESA) kurdu. Türkiye genelinde kurulu 78 istasyonun 14 adedini Metsamor'a yakın bölgelerde konuşlandırıldığı açıklandı. Bilgi alabilmek için Şubat 2021 Iğdır Milletvekili Habip Eksik, *"Iğdır ilinde radyasyon ölçümü Atom Enerjisi Kurumu ve başkaca kurumlar tarafından, hangi periyotlarla, hangi zamanlarda yapılmıştır? Yapılacak mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir? Kamuoyuyla paylaşılmış mıdır? Paylaşılacak mıdır?"* sorularını sıraladı.

Ermenistan ordusunun, 12 Temmuz 2020 tarihinde Tovuz Bölgesi'nde Azerbaycan mevzilerini top atışına tutması, Azerbaycan ordusunun karşılık vermesi üzerine iki ülke arasında çıkan çatışmalar giderek şiddetini artırması ve Ermenistan'ın Azerbaycan'daki Mingeçevir Barajı'nı vurma tehdidinin ardından, Azerbaycan da Metsamor Nükleer Santrali'ni hedef gösterdi.

NKP, Metsamor Nükleer Santrali'nin hedef gösterilmesini kınayan bir basın açıklaması yaparak *"AKP hükümetini, Azerbaycan'ın Metsamor Nükleer Santrali'ne yönelik yapılacak bir saldırının Ülkemiz ve bölgemiz açısından doğuracağı ağır sonuçların hatırlatılmasına ilişkin göreve çağırıyor, Azerbaycan hükümetinin nükleer santrale yönelik tehditleri karşısında, Dünya Atom Enerjisi Kurumunun ve Birleşmiş Milletlerin acilen önleyici tedbirler almasını talep ediyoruz"* çağrısında bulundu.

KOMPAKT NÜKLEER GÜÇ SANTRALLARI

Bütün dünyanın, nükleer santrallerin kurulum, işletme, devreden çıkarma maliyetlerinin çok yüksek olduğunu, varlıklarının her aşamasında yaşamı tehdit ettiklerini, her an kaza yaşanma olasılığı olduğunu gördükten sonra ve nükleer santrallerin üretim kapasiteleri esnek olmaması (% 50'si ile % 100 arasında çalışabilirler) gibi dezavantajları, nükleer lobi kendi lehlerine çevirmeye ve yeni bir alan yaratmaya çalışarak kompakt nükleer güç santralleri (diğer adıyla *Small Modular Reactor* yani SMR) konusunda çalışmalarına hız verdi.

Aslında bu çalışmalar Denizaltı ve Uçaklarda nükleer enerji kullanmak amacıyla uzun süreden beri yapılmaktaydı fakat denizaltı ve uçaklar dışında kullanılmasının dile getirilmesi Fukushima felaketinden sonradır. SMR sınıfı teknolojiye dayalı elektrik üreten dünyanın ilk nükleer reaktör “Akademik Lomonosov” isimli Rus denizaltısında 2018 yılında kullanıldı. Dünyanın herhangi bir yerinde elektrik üretimi için kullanılması için faaliyetler tasarım ve lisanslama aşamasındadır. Küçük nükleer santrallerin ticari uygulamalarının ruhsatlandırılmasının öndeki engelleri açmak için lobi faaliyetleri yürütülmektedir.

Bu küçük nükleer reaktörlerin; her yerde kurulabilir olması, işletilmesi, güvenliği, atıkların nükleer silah oluşturmak için kullanılması, küçük modüler reaktörler için büyük reaktörlerden daha fazla endişe kaynağıdır.

Ülkemiz de bu mecranın içine çekildi, 2020 Mart ayında EUAS International ICC ile İngiliz şirketi RollsRoyce, SMR'lerin Türkiye'de teknik, ekonomik ve hukuki uygulanabilirliği ve üretim imkânlarını değerlendirmek üzere mutabakat zaptı imzaladı. (EUAS International ICC; iktidarın kamusal denetimin dışında faaliyet göstermek üzere başvurduğu bir yöntem olan, vergi cenneti olarak adlandırılan Jersey adalarında kamu kaynaklarıyla şirketler kurma uygulamaları kapsamında kurulmuştur ve Sinop Nükleer Santrali'nin ÇED sürecini de yürüten firmadır.)

Rolls-Royce konsorsiyum direktörü David Orr konuyla ilgili olarak “*Türkiye'nin yerel ve bölgesel nükleer enerji fırsatları inanılmaz derecede heyecan verici. Konsorsiyumumuza ait güç santralinin Türkiye'de enerji, ekonomi ve sanayi hedeflerini nasıl destekleyeceğini araştırmak için sabırsızlanıyoruz*” dedi. Biz nükleer karşıtları, nükleer lobinin inanılmaz derecede heyecan verici sabırsızlık diye ifade ettiği bir işstahla, ülkemizin ve dünyamızın yaşanılmayacak bir duruma getirilmek istediğini görüyoruz.

Küçük reaktörlerin fabrikalarda üretileceği için güvenlik sorunlarının ve kurulum maliyetlerinin az olacağını, küçük nükleer reaktörlerin büyük nükleer reaktörlerden daha ucuz ve daha güvenli olduğunu iddia etmektedirler. İster küçük ister büyük olsun teknoloji küçük alanda nükleer bomba patlatmaktan farksız, Nükleer teknolojinin enerji üretiminde kullanılmasına son verilmesi gerekir.